

YAZI-YORUM

Kültür Sanat Ve Edebiyat Dergisi

20. Sayı

Yazı-Yorum Dergi

Genel Yayın Yönetmeni

Zeynep Eşin

Yayın Kurulu

Hatice Hamarat

Evren Erbatur

Achilles Valentin

Yazı İşleri

Fatih Eşin

Kapak İllüstrasyon

Şara Nur Yaşar

Pdf Tasarım

Aydın Yaşar

Sosyal Medya

Deniz Eşin

Reklam Halkla İlişkiler

info@yazi-yorum.net

YAZARLAR

Emre Erbatur

Beyza Büşra Erol

Sevde Gül Kocalar

Fırat Işıkgil

Nur Yüksel Öztürk

İlknur Demir

Ömer Kaya

Elif Kaymazlı

Büşra Canbaz

Neslihan Yiğitler

Nazan Taştan Yapıcı

YAZI-YORUMDAKİLER

DOSYA KONUSU

Yıldıray Karasu
Modern İran Şiiri'nin Son Şairi Sohrab Sepehri

ŞAİR İNCELEME

Sevde Gül Kocalar
Hayatı Şiirleştiren Kadın Didem Mamak

İlknur Demir
Elleri Mürekkep İçinde Bir Muhalif küçük İskender

Nur Yüksel Öztürk
Şiire Adanmış Bir Hayat Turgut Uyar

Fırat Işıkgil
İkinci Yeni'nin Karaşın Sürgünü Ece Ayhan

Hatice Hamarat
Edip Cansever Şiiri ve Renkleri

Neşlihan Yiğitler
Benden Öte Benden Ziyade

Özlem Kazancıoğlu
Yahya Kemal Beyatlı

Röportaj
Cezmi Ersöz

ŞİİR

Emre Erbatur | Film

Zeynep Eşin | Az Önce

Nazan Taştan Yapıcı | Sevdiceğime Son Kez

Beyza Büşra Erol | Yaşamaya Ölmek

Büşra Canbaz | Kırlangıç

Yıldıray Karasu | Her şey Aynı

Evren Erbatur | Yine Kelimelerden Örülü Bir An

Kazım Baran Yılmaz | İki

Eylül Özlem Öz | Gülün Arka Sayfasında İtalik

Aslı Çamur | Bebek Yakamoz

Nurgül Yüksel | Baykuşun Düşlemi

Ercan Gümüş | Gözyaşlarımdan Sonra Yüzümde Ölüm

Aslı Sevilay

Duygu Altınbaş | Yinede En Alacalı

Hilal Dursun | Doğanın Masalı

Hacer Aktaş | iz

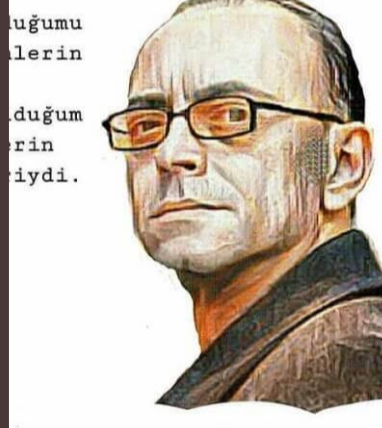
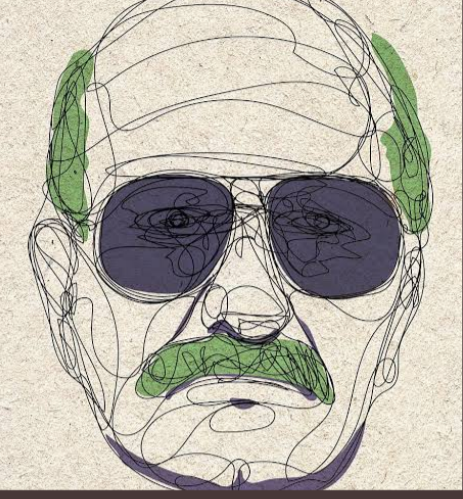
Hasan Hüseyin Ülker | Salıverdin mi?

ÇOCUK ŞİİRİ

Aziz Sivaslıoğlu | Küt Küt

KAPAK ÇİZİM

Şaranur Yaşar

Yıldıray Karasu

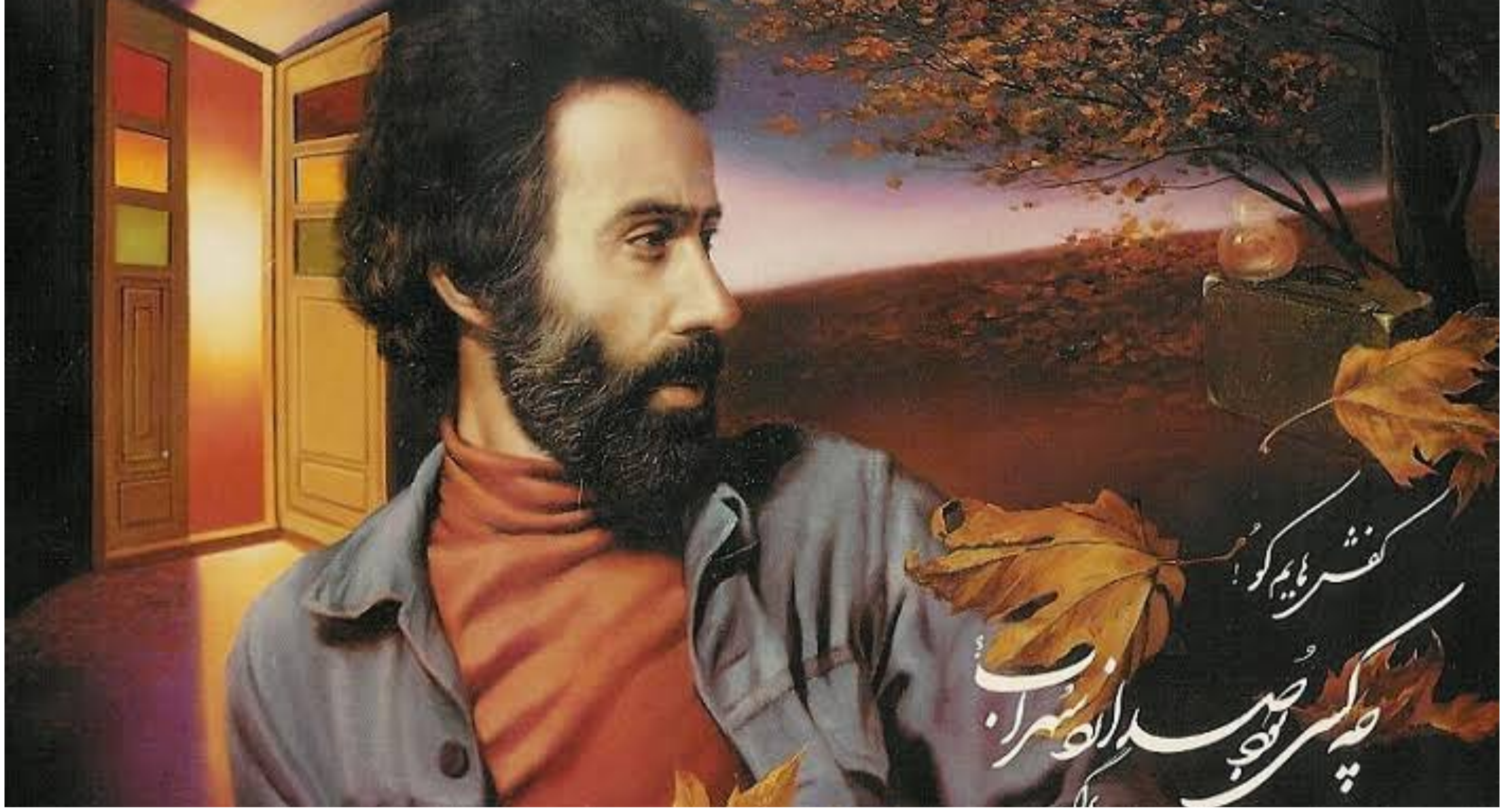
MODERN İRAN ŞİİRİNİN SON ŞAİRİ: SOHRAB SEPEHRİ

1928 yılında İran'ın Kum şehrinde doğdu. Benim için çok özel bir yere sahip olan Edip Cansever ile aynı yıl doğmuş. Aslında şairi tanımak için onun "Suyun ayak sesi" şiirini okumak yeterli bence. Ancak ben size burada daha fazla detay vermeye çalışacağım. Özellikle bu şiirde geçen ve benim neredeyse iki aydır kulaklarımla çınlayan şu mısra ile başlasak sanırım hiç fena olmayacak:

"Annem var, ağaç yaprağından daha güzel."

Çocukluğu Kaşan'da geçen şair liseyi öğretmen okulunda bitirmiş. Henüz Yolcuyum isimli öz yaşam hikâyesini anlattığı kitapta çocukken ailesinin bir hayli yetenekli olduğundan bahsediyor. Babası ve amcalarının elinden gelen işleri sırasıyla yazıyorum: Duvarcılık, kalıp ve lehim, dikiş makinesi ve bisiklet tamiri, tar yapımı, ayakkabıcılık, fotoğrafçılık, marangozluk, tornacılık, takke dikimi, sedekten düğme ve küpe yapımı, resim, hat sanatı, okçuluk, avcılık vb. bu listeye ileride farklı meslekler ve yetenekler eklemek üzere ara veriyorum. Bir nevi şair sanatın içine doğmuş desek yanlış olmayız. Bu arada İran'da haftanın ilk günü cumartesi olduğundan, şair bugünden bir hayli nefret ediyor. İlk şiirini on yaşında yazmıştır. Gençlik yıllarında asiliğin ön planda olduğunu ve haksızlığa karşı sessiz kalmadığını kendi öz yaşam öyküsünden okuyabiliyoruz. Sepehri, İran'da yaşadığı çocukluk hayatını öyle büyümlü anlatıyor ki insanda orada yaşama hissi uyandırırken, ayrıca içinde bulunduğumuz kentin gürültüsüne ve çirkinliğine maruz kalmanın hüznünü yaşıyor.

Liseyi bitirdikten sonra Tehran Güzel Sanatlar Fakültesi resim bölümünü kazanıp buradan başarıyla mezun olmuş. İlk iş deneyimi olarak sayabileceğimiz macerası Kültür Müdürlüğü'nde başlıyor. Burada genç bir şairle tanıştığını ve şairliğin alfabetini kendisine onun öğrettiğini dile getirir. Ancak maalesef bu şairin ismi öz yaşam öyküsünde belirtilmemiş. Daha sonra bir edebiyat kulübü kurar. Ve şehrin şairleri bir araya gelir. Kendisine düşen görev ise gazel yazmak olacaktır. Bir yandan memuriyetini sürdürürken diğer yandan resim yapıp şiir yazarak hayatını sürdürmeye devam eder. Şehrin çeşitli yerlerinde resim sergilerine katılır. Kuşlara olan ilgisini ise şu cümle ile açıklamaktadır: Kuş, beni imrendiren tek varlık. Japonya, Hindistan, Fransa, İtalya, Yunanistan ve İngiltere dahil bir çok ülkeye seyahat ederek, Budizm, Hinduzim ve Yunan Mitolojisi hakkında araştırmalar yapar. Ve bu araştırmalar şiirlerinde gözle görülür bir etki yaratır. Örnek vermek gerekirse eğer, Hindu kadınların yağmur yağdırması, işlerini bereketlendirmesi ve hastalıklara şifa bulmak amacıyla kobra yılanına süt, yumurta ve muz getirmeleri, şairin duyduğunda merakını cezbederek yeni bilgi arayışlarına sevk eder. İran'da kaldığı dönemlerde kendi tabiriyle "mavi oda"da yaşıyordu. Odanın yuvarlak çatısı ve tılsımı onun için boşluktaki huzuru temsil ediyordu. Bu odada geçirdiği zamanlarda şöyle bir cümle kuruyor:

"Çıplak ayaklı olmak, kaybettiğim bir nimet. Ayakkabı, iniş'i inkâr yolunda yürüyen insanın telaşından geriye kalan şeydir. Cennetten uzak kalışın doğurduğu hüznün temsilidir."

nsan bedeninin kutsal ve sembolik olduğundan bahsederek, hintliler, mısırlılar ve yunanlar için de bu durumun böyle olduğunu ifade eder. Ancak kendi halkının kadınlarını da eleştirmiştir. Bu tür manaların peşine düşülmediğini hatta ve hatta kadınların sağını ve solunu bile bilmediklerini iletmiştir. Kimi eleştirmen ve şairler kaleme aldığı metinlerde ortadoğu şiirinin üstünlüğünü vurgulamıştır. Sepehri bu fikre bir hayli uzaktır. Hatta şiirde yaratılan dramanın dindar şairlerin ikliminde şekillenmeyeceğini söylemiştir. Tekrar mavi oda ve bahçesine dönersek eğer, bahçelerinde mavi nilüfer ve mavi hindibalar olduğunu anlatarak annesinin taktığı yüzüğün de mavi firuze taşından olduğunu hayat hikâyesinden okuyabiliyoruz. Hatta firuze taşının gözlerin keskinliğini artırdığını, nazardan koruduğunu, yücelik getirdiğini ve namazın sevabını bir kaç yüz kat artırdığına inanılmış. Mavi renginin büyüsunü yine şairin okuduğu avrupalı şairlerden müthiş iki dize ile görebiliyoruz.

Bugünün Tanrısı mavi, her an daha mavi
Tıpkı benim mavi renkli muguer tanrım gibi."

Juan Ramon Jimenez (1881-1958) 1956 yılında nobel ödülü kazanmış İspanyol şair.

Halı dokumacılığı ve ressamlığın bir hayli ilintili olduğunu görüyoruz. Sepehri, ilk resimlerini halı dokumacılığı için yaptığını dile söylüyor. Kendi özyaşam öyküsünde dile getirdiği ressamlıkla ilgili detayları olduğu gibi aktarmakta yarar görüyorum.

"Bahçenin hataî halı desenli tuğlasını kömürle çiziyordum. Kireçle, duvarın koyu renkli suntasını; çakıyla ak kavaktan yapılmış açık renkli çerçeveyi. Bu arada, duvarı kirletmek hataydı. Hatanın sonucu da yumruk ve tokat. Vuran da babamdı. Gürültülü bir şekilde döverdi. Bende hatayı tekrar etme şevki vardı. Onda da vurma hastalığı. Elimden tutup bana nasıl çizim yapacağımı gösteren de babamdı. Beethoven'ı da babası hem dövüyor, hem de ona müzik dersi veriyordu."

Kaşan şehrindenim.

Soyum belki

Hint'de bir bitkiden gelir,

Belki "Sialk" toprağından yapılmış bir çömlekten,

Soyum belki de

Buharalı bir fahişeden gelir.

Adını Firdevsi'nin Şahnamesi'nde geçen Rüstem ve Sohrab'ın hikâyesinden almıştır. Birbirleriyle savaşıyor iki karakter. Rüstem savaşta bilmeden oğlunu öldürecek. Oğlu da kendisiyle savaştığını bilmediği için kalbine aldığı son hançer darbesinden sonra, düşmanı sandığı babasına, kolyemi Rüstem'e ver diyecektir. Rüstem de son nefesini veren oğlunun elinden kolyeyi alarak, ben senin babamım der. Ve ağalayarak askerleriyle beraber üstünü başını yırtar. Sepehri bu isim vakasından oldukça etkilenmiştir. Modern Farsça şiirinin kurucusu sayılan Nima Yûşiç'ten etkilenen şair, sonrasında muhafazakâr İran şiirinin duvarlarını yıkarak kendisine yenilikçi bir şiir yolu çizmiştir. Bu hamlesiyle hem ressam hem de şair olarak tüm dünyada tanınmıştır. Tabii yaşadığı bu süreç İran islam devriminden öncedir. Zaten şair islam devriminden bir yıl sonra hayata gözlerini yummuştur. İslam devriminden sonra yaşasaydı bu kadar özgür kalem tutabilir miydi, elbette tartışılır. Ama muhakkak kısıtlamalar ve yeni kurallarlar beraber belki de kalem tutması bir hayli zor olacaktı. Şiirlerinde uzak doğu edebiyatı ile birlikte doğunun mistik havası etkili olmuş ve batının realist ve sürrealist akımlarına ayak uydurmakta zorlanmayarak okumalarını ölene dek sürdürmüştür. İlk şiir kitabı "Rengin Ölümü" 1951 yılından yayınlanmıştır. İkinci kitabı "Rüyaların Yaşamı" 1953 yılında yayınlanırken, üçüncü kitabı için biraz ara verdiği görülmektedir. "Güneşin Göçüğü" isimli üçüncü kitabını sekiz yıl sonra 1961 yılında yayınlamıştır. Bu üç kitabında çağdaş İran şiirinin kurucu isimlerinin etkisi görülmektedir. Aynı yıl "Keder Şark'ı" isimli dördüncü şiir kitabını yayınlarken sonrasında geçen altı yıllık aranın ardından ülkemizde bir hayli sevilen o meşhur uzun şiirini beşinci kitabı olarak "Suyun Ayak Sesi" ismiyle 1967 yılında okuyucu ile buluşmuştur. Yine aynı yıl içinde ikinci uzun şiiri olarak görülen "Yolcu" kendisine altıncı kitabı ünvanını verecektir. Yedinci kitabı ise yine aynı sene içinde "Yeşil Hacim" ismiyle basılmıştır. Uzun bir aranın ardından sekizinci ve son kitabı olan "Biz Hiç, Biz Bakış" 1977 yılında piyasaya sürülmüştür. Şiirlerinde incelik, naiflik ve nezaket bir hayli yoğundur. Sanırım aşağıdaki mısra bu kurduğum cümle için güzel bir örnek oluşturacaktır.

Bir şair gördüm, konuşurken bir zambağa 'siz' diyordu."

Sepehri şiirlerinde doğa, iklim ve canlılardan bahsederken, görsel hafızasını ressamlığı ile kurup imge haznesini de şairliği ile aynı seviyede doldurarak yürütmeyi başaran ilk İran'lı sanatçıdır. Türkçe'ye çevirilen kitaplarında oldukça çeviri farklılıkları mevcuttur. İsim verip yorumu sizlere bırakarak aşağıda bu durumu özetleyen iki çeviri mısrasını paylaşıyorum.

"Geleceğim; yasemini dilenciye vereceğim
Cüzzamlı güzel kadına armağan edeceğim bir başka küpe." Çeviri: Mehmet Kanar

"geleceğim.
dilenciye bir yasemin vereceğim,
cüzzamlı güzel kadına da yeni bir küpe." Çeviri: Haşim Hüsrevşahi

Ayrıca "Çağır Beni" ve "Ve Bir Haber, Yoldaki" isimli şiirleri Eser Gökay seslendirmişti ve bir hayli beğeni toplamıştı. Bu çeviriyi Haşim Hüsrevşahi yapmıştı. Ancak elimde Totem yayınlarından çıkan "Yalnızlığın Çinisi" isimli kitapta aynı şiirler farklı çevrilmiş görünüyor. Tabii şiirlerin çevirisi sadece bu iki çevirmenden ibaret değil. Isık yayınlarından çıkan ve dört kitabını kapsayan çevirileri yapan Okan Alay'ı bir hayli başarılı bulduğumu söylemeden edemeyeceğim. Kendisiyle olan görüşmemde diğer kitaplarını da çevireceğini iletti, ben de sabırsızlıkla beklediğimi ilettim.

Burada şairin nesnelere olan farklı bakışını vurgulamadan geçmek hata olur diye düşünüyorum. Öyle ki beni uzun bir süre düşünmeye yönelten şu mısrası, dünyada yaşayan tüm insanların duyması, okuması ve daha çok düşünmesi için salt bir imge oluşturuyor diyebilirim.

"Gel birlikte taşın halinden bir şeyler anlayalım."

Son olarak böyle naif bir sanatçının tüm eserlerini okuyup gözlemleyerek bu yazıyı kaleme almak benim için bir onurdur. Hata ve yanlışım varsa şimdiden affola.

Sevgi ve saygılarımla.

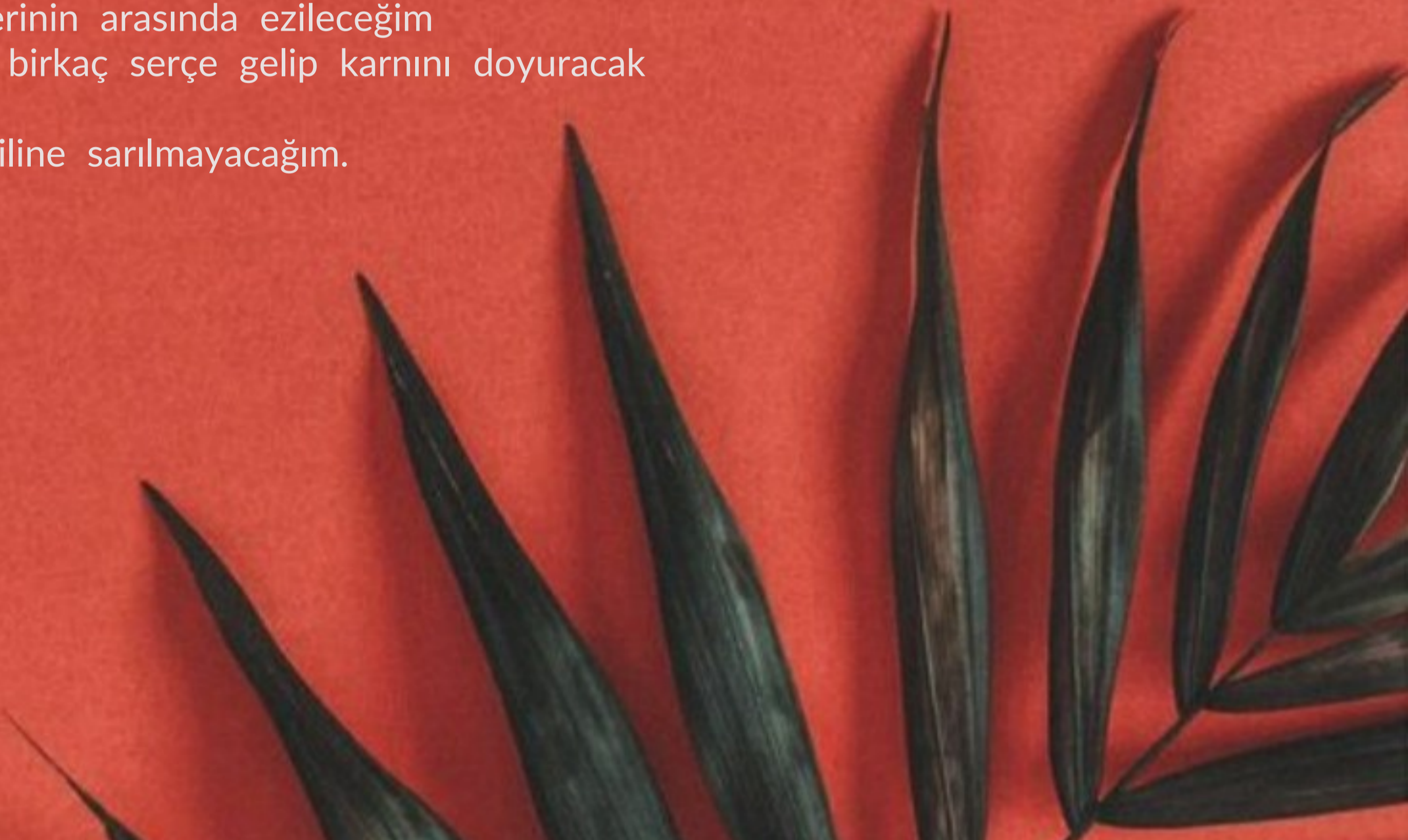
bıçağı etinden kıskanacaksın
ikinin rakamla da yazılabildiğini öğretecek gece
aslında sana he-ce-le-mek istediğim ne çok şey var
bir bardasın, oturuyorsun, boynunda hala sarı sırma ip
-bana! diyorsun; biraz daha damar
-yanımdakine kan, sek olsun lütfen

biz bugüne her gün pazartesi deyip geçeceğiz
sihirli bir öpücük alnında yedi harf kabartacak
dudaklarından başka çıkar yol yok gibi ezberleyeceğim kıvrımını
-bak! diyeceğim; yaraya hemen şu rampadan çıkılıyor
-içine su dolmuş, tuzlu
-birazdan birkaç serçe gelip kanat değdirecek

zamanı gövdenden sakınacaksın
bütün tırnakların uzun olacak
parmaklarını kıvrıp avuç içinde saklayacaksın
kimbilir kaç sırta meridyen çizdi
kimbilir içine kaç ayrı ter sindi
etini yatıracaksın ayrı bir yatakta kaldırdığın
-iki! diyeceksin; bildiğim en asal yalnızlık
-kendisinden başka sadece hiçe bölünüyor

sen beni sadece ceset bilip güleceksin
parlak ambalajlı bir mart bir geceye sığacak
kahkahandan başka duam yok tanrıya iletteceğim
-bak! diyeceğim, ölünce, dilim döndüğünce ve herhangi bir gece
-ben dişlerinin arasında ezileceğim
-birazdan birkaç serçe gelip karnını doyuracak

korkma diline sarılmayacağım.

Cezmi Ersöz için şiir ne demek? Şiirin bir tanımı var mı sizce?

Şiire tanım koymam. Bu yanlış, şiirin tanımı olmaz. Her şiirin kendi serüveni, yolculuğu var. Gündelik hayatta anlatamadığım, adını koyamadığım duygularımı şiirde yaşıyorum. Tanım olursa şiir daralır.

Hangi zamanlarda şiir yazıyorsunuz ve bu süreç sizin için nasıl başlıyor?

Her zaman şiir yazmam. Ara ara yoğunlaştığım zamanlar oluyor. Şiir yazarken başka bir türle uğraşmam. Şiir kıskançtır çünkü. Aynı anda başka türlerle de ilgilenirseniz; makale, deneme, şiir kaçar.

Size şiir yazdıran ne oluyor? Yani bunun için özel zamanlarınız ve yerleriniz var mı, yoksa şiir kendi yolunu kendisi mi çiziyor?

Şiirin yeri ve zamanı yoktur. Her an her yerde ilham gelir ve size şiir yazdırabilir. Şiiri yazdıran duygular vardır; yeni bir aşk, ayrılık acısı, sevinçler, kederler... Şairlerin en kötü şiirleri, hayatlarıdır. Şiir ortaya çıkana kadar acı verir, cehennem gibidir, yazarak kurtulursunuz.

Yaşam denen gidişatta şiirin önemi nedir, şiir olmasa ne olur?

Yaşamımızda şiir olmasa çok tekdüze, kısır bir yaşam olurdu. Karanlıklarımızı, kimseye anlatamadıklarımızı, bilinçaltımızı, bunalımlarımızı, böyle derin ifade edemezdik. Anlatmaya çalıştıklarımız çok yüzeysel olurdu.

Kişi mi şiiri seçer, yoksa şiir mi kişiyi?

Aslında ikisi de birbirini seçer. Siz kendinizi şiire hazırlarsınız. Bu hazır olmazsanız şiir gelip sizi bulmaz. Hazırlık derken kastettiğimiz de şunlardır; yalnız olacaksınız, asosyal, yaban bir hayat yaşayacaksınız şiir varken. Ruhunuz arınacak, kirli ruhla şiir yazamazsınız. Her türlü kişisel çıkarlardan kurtulacaksınız, o zaman şiir çıkar ortaya.

Şarkı olan şiirleriniz var mı, bu olaya nasıl bakıyorsunuz?

Bu hoşuma gidiyor, yani şiirlerin şarkı olması. Benim "Kalp Ağrısı" şiirim İlkay Akkaya ve Nükhet Duru tarafından şarkı olarak okundu. Vedat Sakman "Cehennem Meleği, Yok Karşılığı Yüzünün" şiirlerini besteleyip seslendirdi. Yine Haluk Çetin de üç tane şiirimi seslendirdi. Bunlar güzel şeyler.

Türk şiirinin gidişatını nasıl buluyorsunuz?

Şiirin durumu biraz sıkıntılı. Sadece Bizde değil, bütün dünya edebiyatında kötü. Artık içedönük şiirler yazılıyor. Majör şair yok, çıkmıyor. Şiirler de hayat gibi kısırlaştı. Ses getirecek şiirler yazılmıyor. Bolca kelime oyunlarına yer veriliyor, bu da olmuyor.

Şiir okuma aşkı azaldı mı acaba veya yeni nesil şiiri hissedemiyor mu?

Evet, şiir artık çok az okunuyor. Bunun en büyük sebebi teknoloji. Teknoloji ulaşılabilirliği kolaylaştırdı, insanlar artık acı çekmekten korkuyor. Şimdiki şairlerin toplumla bağları kopmuş. Eskiden daha fazla baskı vardı, ama şiir yoluna devam ediyordu. Teknoloji yüzünden gelişen mekanik yaşam tarzı nedeniyle aşk bitti, cinsellik ön plana çıktı. Hayatın sürprizleri azaldı. Ekranın içine sıkışmış hayat, sanal olan hayatın içindeki hayat gibi. Yine de umut var. Cemal Süreya şiirleri hala basılıyor üst üste, eskiler yeniden keşfediliyor. Ne varsa eskilerde var.

Şiirin olmazsa olmazı var mı?

Şiirin olmazsa olmazı imge ve sestir.

Edebiyatımızda her zaman için kadın şairlerin az olduğunu görüyoruz. Bunu neye bağlıyorsunuz, kadınlar şiir yazamaz mı veya yazmamalı mı?

Hayır tabii ki kadınlar şiir yazabilir. Kadınlar yıllarca baskı altına alındı. Kadının özgür olmadığı yerde aşk yoktur. Bu zincirler kırılacak. Edebiyatımızda başarılı kadın şairler var. Didem Madak, Birhan Keskin, Nilgün Marmara, Emel İrtem, Deniz Durukan, Gülten Akın, Yelda Karataş bilinen kadın şairler arasında. Tamam belki azlar, ama ümitliyim yeni ve başarılı kadın şairler çıkacaktır.

Yakında yeni şiir kitabı hazırlıklarınız var mı?

Son otuz yılın şiirlerini ve daha önce yayımlanmamış şiirlerimi bir araya toplayıp "Çatlamaya Koşan At" isimli bir kitap halinde çıkartacağım.

Aşk ve sevgi arasında nasıl bir fark var, hayat bu konuda size ne öğretti?

Ne kadar aşk varsa o kadar da tanımı vardır. Yaşadığınız ortam ve koşullar aşk tarifinizi belirler. Aşk sanıldığı kadar masum değildir. Aşk yakar, bencildir, kurnazdır, kolaydır. Zor olan ve kalıcı olan sevgidir. Sevgi zordur; emek ister, vefalıdır zaman ve yaşadıklarınız bunu size öğretiyor.

Az önce bir kız çocuğu düştü şu köprüden,
Sağ çaprazdaki binada adını hatırlayamadığı, kıvırcık saçlı bir kız vardı.
Sabırla el sallayışlarına karşılık verirdi.
Bir çocuğu mutlu etmek eski bir şarkıdan...

Az önce bir kız çocuğu düştü,
Saatlere karşı binanın korkuluklarının boğumlarını sayardı.
Aynı gibi görünmeleri aynı oldukları anlamına gelmezdi.
Çocuğun şüphesi masumiyetinden...

Az önce bir kız çocuğu düştü,
Sol çaprazda ki binada orta yaşlı gamzeli bir kadın, annesiyle yaşardı.
Aralarındaki caddeye rağmen, oyunlar oynarlardı.
Çocuk arkadaşları göğsünde kokusuna hasret taşıyana...

Az önce bir kız çocuğu,
Evleri gece kondukları, önünde bir ağaç,
Satır başı küçük, küçük ve şevkatli evler.
Biraz daha yükselirse salıncakta sallarsa bedenini babaannesine erişirdi
başı.
Papucu ise komşu damına...

Az önce bir kız,
Burası cadde üstü araba çarpar demişti annesi sokağa bırakmama sebebini,
Zaten yaşlıları bir ara sokakta ama görebiliyordu balkondan onarlı.

Az önce bir,
Poşetten yaptığı uçamayan uçurtmaları anlatmamış mıydım?
Peki uçmayan balonlarla uçabileceğine olan inancını?

Az önce,
Zamanın ağladığı günlere denk gelirdi bazen,
Kahverengi boyası pütürleşmiş balkon demirleriyle oynardı parmağıyla..

Az,
Bekliden hatırladığı gibi değildi hiç biri, önemli olan hatırlanamayandı.
Az önce bir kız çocuğu şu balkondan...
Yazık sizde mi tutamadınız?

A portrait of Neslihan Yiğitler, a woman with blonde hair pulled back, wearing a dark blazer and a necklace. She is smiling and looking towards the camera.

Neslihan Yiğitler

Benden Öte Benden Ziyade

Karacaoğlan evrenine dikkatle baktığım ilk andan bu yana okuduğum tüm bilgiler onun doğum tarihinin ve doğum yerinin bilinmezliğinden söz etti. Her şeyi bilmeye ve bulmaya fazla meraklı insanoğlunun Karacaoğlan ile ilgili bu iki temel bilgiyi kesinleştirememesini şiirlerine kendimi bırakınca anladım. Satırlarının tınısıyla akınca, onun da tıpkı benim gibi kırk üç yaşında, Karşıyaka'da doğmuş ve köklerinden hiç ayrılmamış biri olduğunu düşündüm. Aksi halde, hüznlerimi, beklentilerimi, dostluklarımı, aşkı, bu kadar iyi anlayamazdı. İncelediğim tüm kaynaklar 1606 yılında dünyaya gelmiş olabileceğini söylüyordu. Kozan Dağı'na yakın Farsak Köyü'nde doğduğunu yazan koca koca ansiklopedilere karşılık Çavuşlu Türkmenleri

“Karacaoğlan bizim aşiretimizden” demişti. Oysa belki sizin gibi elli dokuz yaşındaydı, belki Nevşehirli belki de Hopalıydı. Hangi yaşta ve nereli olduğunu bilmemizi olanaksız kılan en önemli şey onun bütün zamanların ve tüm yerlerin ötesindeki mısralarıydı.

“Benim dostum gelişinden bellidir

Ak elleri deste deste güllüdür
Güzel seven yiğitler de bellidir
Melül mahzun gezer iller içinde”

Duygularımızı bir kenara bırakıp Karacaoğlan şiirine daha detaylı baktığımızda, eserlerini 6+5 ve 4+4 şeklinde 11'li hece ölçülerinde yazdığını görmekteyiz. Divan şiirinden ayrıldığı en önemli nokta eserlerini hece ölçüsüyle yazması.

Dörtlüklerinde redif, yârim ve/veya zengin, tunç kafiyelerini kullanmakta. Asonans, aliterasyon ve edebi sanatları ustalıkla kullandığı gibi kendisinden sonra gelen şairlerimize de yol açmış, açmaya da devam etmektedir.

“Karacaoğlan der ki başa yazıldı
Gözüm yaşı ceyhun oldu süzöldü
Kefenim biçildi, kabrim kazıldı
Mezarımın üstü karalandı, gel”

Yukarıdaki dörtlükte bulunan –ı sesleriyle asonans, -l sesleriyle aliterasyon yapıldığını görmekteyiz. Ayrıca, başa yazıldı deyimiyle irsal-i mesel sanatı, gözyaşının ceyhun olup süzülmesiyle mübalağa sanatı yapıldığını görmekteyiz.

Karacaoğlan’ın edebi sanatları sık kullandığı dili, onu okumaya yeni başlayacakları hiç ama hiç korkutmamalı. Çünkü eserlerini halktan biri gibi, bölgenin ağız özelliklerini kullanarak yazmakta üstelik Divan Edebiyatı’nda bulunan soyut sevgililer, soyut aşk ve konulardan farklı olarak aşkları, hissettikleri oldukça somut. Elif, Fatma şiirlerinde sıklıkla geçen isimler. Duygu evreninden, kalemine, sazına, türkülerine dökülen en önemli konu ise “doğa”. Biz kent insanının hep dilinde olan “Derdimi dağa haykırsam” arzusunu Karacaoğlan hepimizin yerine gerçekleştirip, dağları kendisine dert ortağı yapmıştır.

“Dağlar geçit verin konup geçeyim
Bir daha bu ele gelmeyesiyeye
Bağrıma hançerin salan elleri
Bir daha dönüp görmesiyeye”

“Üç yıl oldu şu dağları aşalı
Beş yıl oldu sevdana düşeli
Kalk gidelim bizim oda döşeli
Döşemesi baştanbaşa kırmızı”

Karacaoğlan, ana teması olan doğayı işlerken içinde aşk, hüznün, ölüm, ayrılık gibi yan temaları da duru bir anlatımla ele alır. Onun “Güzel gönlünün kuşunu, güzel kirpikler, okla vururlar”. O, “Yeşilli allı elbiseler, mavi mintanlar giyen, altın nalınlı, altın kemerli, altın küpeli sevgililerini” hiçbir şeye feda etmez. Bütün bunları yaparken, kendisini hiçbir zaman tekrar etmez, özgünlüğünü korurken halk şiirinin geleneklerini oluşturur.

Eserlerinde yaşadığı dönemin sorunlarına, toplumsal meselelere değinmez, o tamamen duygu kişisidir. Kişisel konulara değinir, kişi üzerinden anlatımını sürdürür. Onun aşkı kişisel ve beşeri, insani bir aşktır. Ulaşamadığı, erişemediği kişileri değil tam tersine, gördüğü, bildiği dokunduğu hatta seviştiği güzelleri yazar. Gördüğü, bildiği konuları ustaca betimlemelerle ozanca açıklar. O en soyut durumu bile maddenin tanımı gibi elle tutulur gözle görülür hale getirerek anlatmıştır.

Karacaoğlan, pınar başında su dolduran bir kahramanı, halı dokuyan bir kadını ya da hercai bir güzeli anlatırken çağımızdaki yürekleri de anlamayı bilmesiyle, çağımıza ulaşmasıyla evrenseldir. Onun insan hallerini okuruna gösteren bilgeliği günümüz duygu dünyasına rehber olmuştur. Olmayı da sürdürecektir.

Türk ozan geleneği ve âşık edebiyatının en önemli ozanlarından biri olan Karacaoğlan, Pis Sultan Abdal, Köroğlu, Âşık Garip'ten etkilenmiştir. Gevheri, Dadaloğlu, Seyrani ve Yeşilabdâl'i ise etkilemiştir. Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinde de Faruk Nafiz Çamlıbel ve Cahit Kültepe'yi etkilemiş olan ozan, kendisinden sonra gelen yalnız şairlere değil, müzisyen ve resamlara da esin kaynağı olmuştur.

“Yaz gelip de beş ayları doğunca
Çiçekler açılır gülden ziyade
Ben eski yârimden ayrı düşünce
Şimdi birini sevdim ondan ziyade.

Bir kuşak kuşanmış saçağı dizde
Arzumanım kaldı böyle bir kızda
Yarısı gerdanda yarısı yüzde
Sayılmaz benleri binden ziyade

Selam versen selamını alırım
El bağlarım divanına dururum
Akıbeti yar yanında ölürüm
Armağanım yoktur candan ziyade

Karacaoğlan der ki ne salınırsın
Cevahir pas tutar mı silinirsin
Ey kız gözüme huri görünürsün
Atan sevmez seni benden ziyade”

sonu belirsiz bir mağaranın dibindeki ıglık

karanlığın öteki ucundaki kuş

perdeleri kemiren güve

açık ağza yuva yapan güvercin

bakışa ağ ören örümcek

kımıldama olduğun yerde

bu akış bizi koruyormuş

sarmalıyormuş

bir film izliyormuş bizi

en heyecanlı yerimizde

İlknur Demir

Küçük İskender / Elleri Mürekkep İçinde Bir Muhalif

Derman İskender Över ya da nam- ı diğer küçük İskender, “küçük” mahlasını nasıl aldığını kendi kaleminden dökülen sözcüklerle şöyle anlatıyor. “Ne zaman ki, bir tarih kitabında annesiyle birlikte, amcası tarafından öldürülen küçük İskender’ i ve babası Büyük İskender’ i okudu o delikanlı, karar verdi devrimin saflarında altı yaşında katledilen bir sübyanın namını taşımaya,”

Yüzündeki gülümsemeyi, kalbindeki haylazlığı, aklındaki dürüstlüğü sökmeye çalışanlara karşı oluşturduğu “şair duruşu” ile var olan şairin yazım hayatı, Milliyet Genç Sanat Dergisi’nde, Profesyonel şiir hayatı ise 1985 yılında, Adam Sanat Dergisinde yayımlanan şiirleriyle başladı. “Gözlerim Sıgılmıyor Yüzüme” adlı ilk kitabının 1988’de yayımlanmasıyla şiir dünyası bir dönemece girdi. Haydar Ergülen’ in, Küçük İskender’ in ardından kaleme aldığı yazısında

“ Bazen şiir bir şairle yeniden başlayabilir. Şiirde dönemeçler bunun için vardır,” dediği gibi. * Bu dönemeçten sonra otuza yakın şiir kitabı yayımlayan küçük İskender her ne kadar kendini yazar olarak tanımlamasa da deneme, roman ve öyküleri ile de edebiyat hayatını sürdürmüştür.

Yukarıda sözünü ettiğim şair duruşunu, “rimbaud’ ya akıl notları” adını verdiği denemelerinde şöyle açıklıyor. “Şair duruşu: Politik kimlikle yoğrulmuş, özgür bir dünyanın sunağında kurban olmayı kabullenebilmiş kişinin saygın portresidir. Ama öyle körelmeye müsait bir katılık sergilemek değil, dünyayı, yeryüzü tarihi ve yeryüzü geleceği ile kucaklarken insan olduğunu unutmadan, insana has değerleri, zaafı hiçe saymadan, despotizmden uzak bir anlayışla, uzamları biraz zorlayarak, birlikte ve tek başına ayakta durabilme cesaretini gösterebilmektir şair duruşu.”

dark

Zahiri bir bilincimde var benim
köklerimde.

Tabiatım o münasebetle muhlis
Tedrisatım o nedenle müşkül;

Cennete düşsem cehenneme giderim
ilk mekle.

Bir cinayet işlemişim belli
ellerim mürekkep içinde.

Benim, küçük İskender’ in şiirleriyle tanışmam, “Sevmek benim için dinsel, cinsel, tinsel, düşünsel, metafizik veya astronomik bir önem taşıyor, ahlak anlayışım var olana yönelmem ve onun anlamlı sorumluluğunu, payıma düştüğünce, yüklenmem konusunda adeta zorladı beni. Galiba “kim” oluşumda şu mizahi dengede: sevgiyi önce kendi içinde bul, sonra sev; önce insan ol, sonra yaşa! Tek sıcak kalan kaygım sevmek-sevdirmek, yaşamak-yaşatmak kaygısı. “ dediği “Gözlerim sığmıyor Yüzüme” adlı şiir kitabının arka kapak yazısını hemen her gencin, kendisini şair zannettiği yaşlarımdayken okumamla başladı. Şiiri tanımlamanın şair olmaya yetmediğini, şiirin tanımlanmaya değil bir algı tasarrufuna ihtiyacı olduğunu sonraki yıllarda yine Küçük İskender’ in denemelerini topladığı kitaplardan öğrenecektim. “Şiir çok kolay yutulmuş bir hap değil. İlk kez karşılaştığınız bir besin maddesi karşısında ilk tepki mide bulantısı ve kusmadır. Şiirde biraz buna benzer.

Hiçbir zaman ondan bir haz almayacağınızı düşündüğünüz bir şeyle beslenmek zorunda kalırsanız yani o şiire ihtiyaç duyarsanız ilk tepkiniz kusmak ve reddetmektir. “ diyen küçük İskender sayesinde bir şair olmadığım gerçeği ile yüzleşmem. Küçük İskender’ in şiire bakışını, şair olmak ve şair olarak kalabilmek hakkındaki düşüncelerini onun yazdığı denemelerinden öğrenmek mümkün. Şair hakkındaki en sağlıklı bilgilere de bu denemeler sayesinde ulaşabiliyoruz. “Şairlerin dişleri, kalemindedir,” diyor küçük İskender ve tüm dişlerini şiirlerinde olduğu gibi, bu denemelerinde de gösteriyor okurlarına.

“Her Şairin İnfazı Kalem Tutmasıyla Yazılır” diyor küçük İskender. Afroz edilen yok sayılan kelimeleri kullanarak bilinen yöntemlerin aksine farklı bir yöntemle hakikatleri söyleme biçimi geliştiriyor ve şiirde farklı bir poetika ile karşılaşmamıza neden oluyor. Geçerli ahlak kuralları, yasaklar ve sınırlamalara karşı, her şeye muhalif tavrıyla yazdığı ve sokağın dilini şiirle buluşturduğu bu “kalem tutma biçimi” zaman içinde, bir kesim tarafından çok sevilmesine neden olurken, bir kesim tarafından da ötekileştirilmesine ve infazına neden oluyor.

klakör

Senin de bir kulisi var kalbinin!
Yorgunluk attığın! Makyaj tazelediğin!
en fiyakalı kostümler içersinde gençliğini gezindiğin

Oyuna çıkmadan önce
güzelliğinin repliklerini tekrar ettirdiğin! Sığınak kulisi!
sen! sahne tozu yutmuş sahte, hain, amatör cenin!
ezbere yaşanan bir hayata alkış almak aslında, tek bilip bildiğin!

Hayatın genelindeki özgürlükçü yaklaşımının etkisi şiirlerinde de görülür. Kendi hümanist algı biçimini yansıtmıştır şiirlerine. İç dünyasının gerçekleriyle yüzleşmiş ve bunu satırlara dökmüştür. İçini döktüğü bu satırlar bazen sayfalarca olabildiği gibi, bazen iki satıra bir dünya sığdırmıştır.

Menfiressam

Yüzüne tükür laciverdin
Maviyi siyahla aldatıyor diye.

“Yeryüzü kültürleri, bir şairin zenginliğidir. Her kültürün getirisi olduğu kadar, yozlaştırıldığında götürüsünün de olduğu muhakkaktır. Yozlaştırmanın karşısında durmak zorundaki şairin “iyi/kötü” biçimindeki değerlendirmelerden arınıp diyalektiğe dayalı ”doğru/yanlış” ı kriter kabullenmesi daha akılcıdır. Bu noktada herkes farklı kültürlerle harmanlanabilir.” diyor şiir için.

Koskoca romanların, şiirlerin içinden beylik lafları seçip paylaşan adamlardan hiç hoşlanmadığını söylüyor küçük İskender. “Bir şeyin en güzel kısmını alıp da sevmek çok ciddi bir iş değil. Olay “Ne kadar güzel gözlerin” var hikâyesine dönüyor. Bir bütün halinde sevmiyor musun o insanı. Sadece gözlerimi önemli. Bir şeyin sadece en güzel kısmını alıp da sevmek çok ciddi bir iş değil.” Diyor demesine ama şiirlerinden bölümler paylaşılıp, yazdığı şiirlerinin bütünlüğünün bozulduğu, şairlerin başında geliyor. Benim öldüğümü duydukları gün bir dansa gitsin insanlar. Sevgilisini arasınlar. Çok eğleninler o gece. Ben öldüm diye eğlenmesinler. Böyle bir adam yaşadı diye eğleninler diyen şairin, sadece şiirleri değil, denemeleri, öyküleri ve romanları da sustu. Ölümü sözlük anlamıyla kullanırsak eğer.

1964 yılında İstanbul'da doğan şair Kabataş Erkek Lisesini bitirdikten sonra son sınıfta terk edeceği İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ne girdi. Üç yıl İstanbul Üniversitesi Sosyoloji bölümünde okudu ve 1980'li yıllardan başlayarak günümüze kadar çeşitli dergilerde şiir, eleştiri ve denemeler yazdı. İlk şiiri Milliyet Genç Sanat Dergisi'nde, İskender Över ismiyle çıktı. Profesyonel olarak 1985'te Adam Sanat Dergisinde şiirleri yayımlanmaya başladı.

Uluslararası antolojilerde şiirleri basıldı. İtalya'da düzenlenen Avrupalı Genç Şairler Yarışması'nda ilk ona girdi. “Bir Çift Siyah Deri Eldiven” adlı şiir kitabıyla Orhon Murat Arıburnu, “Ben Öldürmedim” adlı şiir kitabıyla da Melih Cevdet Anday Şiir Ödülü'nü alan şair, 2014 yılında, “Türk Şiiri'ne getirdiği özgün soluk ve şiir dilinin geliştirilmesinin yanı sıra otuz yıl boyunca tavrındaki tutarlılık.” nedeniyle Erdal Öz Edebiyat Ödülüne layık görülen küçük İskender, yıllar içinde çeşitli yerlerde şiir geceleri düzenlemiştir. "Ağır Roman" ve "O Şimdi Asker" filmlerinde oynamış ve birçok şarkıcı ve müzik grubuyla aynı sahneyi paylaşmıştır.

Hep aynı müziğin ritmi kulaklarımda
Gece sabah gökyüzü ve ışık aynı
Boğazımda keyifsiz bir yumruk
Karnımda nereye konumlanacağını
Bilmeyen ince bir sızı
Kafamı kaldırıyorum kedi
Salona geçiyor.

Hükümet onyedi yıldır aynı
Kavga hırsızlık tecavüz ve ölüm aynı
Omuzlarımda anlamsız bir yük
Dünyada nerede yaşayacağını
Bilmeyen milyonlarca mülteci
Tavana bakıyorum
Kedi pencereye çıkıyor.

Yirmi yıldır içimde sönmeyen
İyilik ateşi aynı
Karşılığında tarifsiz bir nefret
Tahammülsüzlük katlanamama
Panikatak bipolar obsesif kompulsif
Bozukluk yani hem de tamiri olmayan
Ayağa kalkıyorum
Kedi mutfağa geçiyor.

Sokağımızda bitmeyen bir nazar
Koşturmalar çığlıklar feryatlar aynı
Akrabalar kanı bozuklar
Plazalardaki hayaletler proflar
Her şey aynı
Koridora geçiyorum
Kedi balkona çıkıyor.

Ve insan diyorum
Verdiği sözlerin ağırlığıyla asılan
Saltanatın küçük mucitleri
Sefanın el çekmeyen gönüllüleri
Eğlenceye pençe atanlar aynı
Belki de tam yirmi milyon yıldır
Tanrı da aynı
Bir tek kedi farklı
Şimdi de pervazın lastiğiyle oynuyor.

Mezarlıklar hapisaneler savaşlar aynı
Bazen ağaçlar değişiyor
Bazen de toprak
Betonlar hep aynı ve içindekiler
Biraz söylenenler farklı
Bilhassa şiirler!

Balkona çıkıyorum
Kedi içeri giriyor.

Fırat Işıkgil

İkinci Yeni'nin Karaşın Sürgünü Ece Ayhan

Ece Ayhan'ı internetteki fotoğraflarında kimi zaman başındaki eskimeye yüz tutmuş şapkası ile kimi zaman da gözündeki koyu renk gözlüklerle görürüz. Eserlerinde çokça kullandığı kara ve mor renklerini ansıtır bu koyu renk gözlükler. Fotoğraflarına baktıkça eski püskü bir şapkanın altındaki incelmış yüzde başlıca üç duygu görürüm. Birincisi şiirlerine de yansımış olan kapkara derin bir keder, diğeri, her ne kadar kendisi okur anlasın diye şiir yazılmaz dese de, görmezden gelemeyeceğimiz anlaşılma ihtiyacı, üçüncüsü ise anlaşılmanın verdiği acının ince-nükteli ifadesidir. Dostlarının ifadelerine bakacak olursak onun kahkahaları kısa ve kesik kesiktir. Kahkalarının uzun ömürlü olmamasının ve yüzündeki bu koyu kederde çabucak boğulmasının sebebi yazarlık hayatı boyunca kara gölgelerin içinde saklanan salt gerçeği görme inadından asla vazgeçmemesidir belki de. Çünkü bunu yapmak zordur ve yıpratıcıdır...Ece Ayhan da kendi şiirini "kara" şiir olarak nitelendirir. Kendisi de bu yüzden "karaşın" bir şairdir. "Kara" ve "karaşın" onun kendisini anlatırken ve şiir yazarken kullandığı laytmotiflerin en önemlilerindedir ve onunla özdeşleşmiştir. Onun düşünce dünyasında "kara" teriminin zıttı olarak "sarı" ve "sarışın" kavramları da tam tersine otoriteyi, ezenleri ve belki de en önemlisi mülkü ifade eder. Ece Ayhan "kara" olmayan her şiire karşıdır. Çünkü ona göre şiir iktidarla ve devletle aynı safta olmamalıdır. Kullandığı laytmotiflerden bir diğeri de "sivil" kelimesidir. Bu terimi daha çok düşünce biçimi anlamında kullanır ve kendisinin de bir mensubu olduğu İkinci Yeni akımını Türkiye'nin düşünce dünyasına sivil yaklaşımı getirdiği için över. Dildeki bazı kalıplaşmış yapıların düşünceyi ifade etmede önemli bir engel olduğunu düşünen şair sivil düşünce sayesinde bu dar kalıpların aşıldığını ifade eder. Ona göre İkinci Yeni'nin şiirimize girmesi uygarca bir devrimdir.

Ayhan'a göre sivil düşünce başıbozuk, cıvılcıplak, otoriteden bağımsız ama uygarcadır. Bir anlamda ezber bozar ve şiirin görevlerinden biri de zaten ezber bozmaktır. İlâveten sivil şiirin getirilerini "dil" kavramı üzerinden açıklar çünkü ona göre şiir her şeyden önce bir dil meselesidir. Hatta dil kavramını düşüncenin de üzerinde tutar. Özgün ve uygar düşünceye ulaşmak için mevcut düşünce kalıplarının aşılması gerekmektedir ve dildeki kalıplar aşılmadan sözü edilen düşünceye ulaşmak imkansızdır. Bu kalıpları aşmak da zaten insanlık yolunda ilerlemek demektir. Ancak Ayhan bizlerin insan olma yolculuğunda çok başlarda olduğumuzu ifade etmeden geçemez yine de. Yazılarında yeğınleştirdiği sivil yaklaşımını bir örnekle ifade etmek gerekirse, diğer sivil olmayan şairleri yine sivil olmayan bir evin içindeki odalara gidip dışarıdaki sivil manzarayı "farklı" açılardan gören meslektaşları olarak düşünebiliriz. Ayhan'ı ise diğer odalara gidip dışarıdaki sivil manzarayı pencereden seyretmek tatmin etmemiştir. O bizzat dışarı çıkar ve sivil bölgelerde yürür. Dışarı çıkmak aynı zamanda diğer şairlerin farklı pencerelerinden baktığı o evi dışarıdan görmektir. Böylece sivil olmayan diğer şairlerin de evin duvarları ile sınırlı bir alanda oldukları, hangi odaya giderlerse gitsinler çok da farklı düşünsel deplasmanlar kat edemeyecekleri ve yapacakları işin ancak ve ancak aynı manzaraya farklı açılardan bakmak olacağı sonucu ortaya çıkar.

Ayhan'ın olduğu sivil düşünce alanı ise sınırsızdır. Onun sivil şiirinin yankıları, çıkmakta olduğu evin çıkış kapısının paslı menteşeler üzerinde dönüp gürültüyle kapandığı anda duyulmaya başlanır. Ve biz okurlar onun kara kitaplarından birini elimizde tuttuğumuz sürece o eve asla geri dön(e)meyeceğimizi biliriz. Önümüzde bilinmezlerle dolu bir arazi vardır. Heyecan veren, bakir ama aynı zamanda ürkü dolu bir arazi. Ayhan'ı okudukça ve anladıkça o evden uzaklaşırız. Dönüp arasıra arkaya baktığımızda diğer şairlerin yine aynı dört duvarın sınırları içinde olduklarını görürüz. Evden uzaklaştıkça gözümüzde küçülmektedirler...

Ayhan'ın diğer laytmotifi "Mor" kelimesidir. Mor Külhani şiirinin adında da geçen bu kelime kimi şiirlerinde ölümü imler. Mesela Fikriye Hanım'ın intiharını işlediği "Fayton" şiirinde çiçekçi dükkanının önüne gelen Fikriye Hanım'ın yanında tüllere sarılı mor bir Karadağ tabancası vardır.

"çiçeksiz bir çiçekçi dükkanının önünde durmuş / tüllere sarılmış mor bir karadağ tabancasıyla".

Bununla birlikte Mor aynı zamanda eskiden İstanbul Şehir Hatları vapurunda ikinci mevkide yolculuk yapanlara da bir atıftır. Ve halkı temsil eder. Kendi Kendinin Terzisi Bir Kambur şiirine bakalım:

"Mor biletli yolcular! El değiştiren halk kartları! / Ne kadar az yer kaplıyorsunuz"

Buna göre mor biletli halk tabakası kalabalıktır ancak az yer kaplıyordur. Kendi gücünün potansiyelini bilmeyen ve onu ortaya koyamayan halka bir atıftır mor kelimesi. Erdoğan Kul doktora tezinde Ayhan'ın başka bir şiirinde kullandığı ve içinde külhan geçen bir ifadenin Gazneli Mahmut döneminde yaşamış ve külhanbeylerinin piri olarak bilinen Layhar'dan geldiğini yazar. Buna göre Layhar bir hamamın külhanında perişan bir vaziyette oturan ayyaş bir filozoftur. Bu bilgilerden yola çıkarsak Ayhan'ın Mor Külhani ifadesinin, bir yanı ölüm bir yanı halk gerçekliği olan yarı-deli esrik bir filozofa atıf yaptığı sonucuna ulaşabiliriz. Altı bölümden oluşan Mor Külhani şiirinin birinci bölümünde şair “Şiirimiz karadır abiler” diyerek daha başlangıçta şiirin ve kendisinin konumunu net bir biçimde ortaya koyar.

Onun şiirlerinde kullandığı kavramlardan biri de “baba”dır. Anne ise daha edilgen ve babaya göre daha silik bir karakter olmakla birlikte yine de farklı rollerle zaman zaman karşımıza çıkar. Baba kavramını iktidar kavramıyla yani kendisinin mensubu olmadığı “sarışınlar” ile bir tutar. Erdoğan Kul doktora tezinde Meçhul Öğrenci Anıtı isimli şiirindeki babanın şiir kahramanını kandırmak için yalanlar söylediğini ifade eder. Ayrıca eskiyi savunan yani yeniliğe karşı olan ve eskiyi savunmaya bugün de devam ettiği için eskici olan bir figürdür. Kendi çocuğunun öldürülmesini bastırmak için bile çabalamaktadır:

“Bu ölümü de bastırmak için boynuna mekik oyalı mor / Bir yazma bağlayan eski eskici babası yazmıştır: / Yani ki onu oyuncakları olduğuna inandırmıştım.”

Şair bir yazısında çocukluğundan ve ablasından bahseder ve Meçhul Öğrenci Anıtı şiirinde iktidarı ve otoriteyi temsil eden “baba” kelimesinin aynı zamanda şairin ablasına da bir gönderme olduğunu anlarız:

“Ablamız, ağlamamıza aldırmandan dayak atardı. Ve böylece bizi oyuncaklarımız olduğuna inandırmıştı. İstersen inanma!”

Sonuç olarak Ayhan otoriteye baba üzerinden atıf yaparken, çocukluğundaki yaşanmışlıklarından yola çıkarak kendisinin de şiir kahramanı gibi bir mağdur olduğunu ifade eder ve şiirin içine girer.

Fikriye Hanım'ın intiharını işlediği Fayton şiirinde ise bu çeşitliliğin farklı bir formu dikkat çeker. Bu şiirin başlangıcında intihar kavramı Fikriye Hanım için kullanılmış olsa da şiirin sonunda şair kendisini özne haline getirir ve yine şiirin içine girer. Son kısım şöyledir:

“Ben ki son üç gecedir intihar etmedim hiç, bilemem / İntihar karasın bir faytonun ağışısı göğe atlarıyla birlikte “

Fayton şiirinin birinci ve üçüncü bölümlerinde gördüğümüz bu bakışsızlık diğer şiirlerinde de görülebilir. Bu durum eserlerindeki estetiği bozmamakla birlikte kendi içinde taşıdığı fonksiyonellikte şiirlerine fazladan estetik bir boyut bile katar. Fayton şiirinde şairin karşıtlıkları kullanma yönteminin bir örneğini de görürüz. Çiçek ve çiçekçi kavramları ile ölüm ve intihar kavramları birlikte kullanılmıştır. Tiyatromuzun ilk kadın oyuncularından olan Kınar Hanım'dan yola çıkarak yazdığı “Kınar Hanımın Denizleri” şiirinde de benzer karşıtlığı görürüz. Ağlama ve gülme ifadeleri birlikte kullanılmıştır. Böylece iki zıt anlamı kelimeyi bir de yanyana kullanarak kendi savını iyice pekiştirmiştir şair:

“Bir çakıl taşları gülümseyişi ağlarmış karafaki rakısıyla / şimdi dipsiz kuyulara su olan kınar hanım'dan”

Karşıtlık şiirin ikinci bölümünde de devam eder. Burada bahsedilen Kel Hasan tiyatro tarihimizde güldürü sanatının ilk önemli adlarından biridir. Ancak güldürmemek eylemi ile birlikte kullanılmıştır. Ayhan yine şiirin aynı bölümünde “polis” ve “çocuk” kavramlarını birlikte kullanarak devlet ve onun “çocukları” olan halkın oluşturduğu karşıtlığa üstü kapalı bir gönderme yapmıştır.

“İşte kel hasan bu kel hasan karanlığı süpürürmüş / ters yakılmış güldürmemek için serkldoryan sigaralarıyla / işte masallara da girermiş bir polis o zamanlardan beri sürme / kirpiklerini aralayarak insanları çocukların.

Bakışsız Bir Kedi Kara şiirindeki Üzünc Teyze ise Ece Ayhan’ın kara tabir ettiği bölgeye konumlandığı karakterlerinden biridir. Toplumdan dışlanmıştır ve gergef işlerken içki içmektedir.

“İçki içer Üzünc Teyze tavanarasında. İşler gergef. İnsancıl okullardan kovgun.”

Erdoğan Kul bu şiirde işlenen Üzünc Teyze ile Kınar Hanım arasındaki benzerliğe dikkat çeker. İkisi de efkarlıdır, kederlidir. İlaveten Bakışsız Bir Kedi Kara şiirinde üflenen lambanın sönmesi, geç vakitlerden bahsedilmesi, ağlama eyleminin olması şiirin başlığında verilmiş olan kara atmosferi perçinler. Bir de kör kadın vardır bu şiirde. Onun içinde olduğu üzüntülü durumu ifade etmek için Ayhan yine karşıtlıklardan yararlanır. Normalde hafif olan kelebek ağırlaşmıştır. Üstelik kelebeğin renkli imgesi ile şiirin kara atmosferi tezat teşkil etmektedir. Evimizi düzenlemede kullandığımız çekmeceler kırılmıştır ve dağınık, dökük bir algı oluşturur okurda. Şiirin başında da bir karşıtlık vardır. İşini yaparken dikkatli olması gereken cambaz dalgındır.

“Gelir bir dalgın cambaz. Geç saatlerin denizinden. Üfler lambayı. Uzanır ağladığım yanıma. Danyal yalvaç için. Aşağıda bir kör kadın. Hısım. Sayıklar bir dilde bilmediğim. Göğsünde ağır bir kelebek. İçinde kırık çekmeceler. İçki içer Üzünc Teyze tavanarasında. İşler gergef. İnsancıl okullardan kovgun. Geçer sokaktan bakışsız bir Kedi Kara...”

Buradaki kör kadın bilinmeyen bir dilde sayıklamaktadır. Ece Ayhan bir yazısında körlerin, sağır ve dilsizlere göre şiire daha yakın olduğunu ifade eder. Ona göre bunun sebebi şiirin görüntüden çok ritim, ses ve akış meselesi olmasıdır. Bu sözlerinden yola çıkarak kör kadının sayıklamalarının Ece Ayhan tarafından bir şiir olarak algılandığı sonucuna varılabilir. Anlaşılmasa bile Ayhan’ın saygı ile karşıladığı ve kör bir insanın keskinleşmiş algıları sonucu ortaya çıkmış bir şiir. Kadını hısımlı olarak görmesi de onun da Ayhan gibi bir şair olduğunu düşündürür ve bu savı perçinler.

Ece Ayhan kendisinden “Marjinal bir adam” olarak söz eder. Ve bir şair için marjinal duruşa sahip olmanın çok önemli olduğunu belirtir. O hem düşüncede hem de şiirde sınırların zorlanmasından yanadır. Aşk kavramına ise mesafelidir. “Aşk örgütlenmektir bir düşünün abiler.” Dizesi onunla özdeşleşmiştir. Bu dizede de aşkı iki kişi arasındaki bir duygusal etkileşimden ziyade bir örgütlenmenin toplanma yeri olarak düşünmüştür. Ayhan şiirin toplumsal yararlarından farklı fonksiyonları olması gerektiğini savunur ve şiirin toplumsal yararına odaklanmış düşünce biçimini eleştirir. Ona göre bir sanat eserinde öncelikle bulunması gereken özellik sanatsal yetkinliktir. Toplumsal açıdan çok önemli sayılan olayların şiirde karşılığının bulunmamasının son derece normal olduğuna inanır. Ona göre şiir zaten çoğunlukla toplumun önündedir. Şiirlerinde tarihi referanslar verdiğini görürüz. Tarih anlayışı da alışılmışın dışındadır. Tarih onun gibi kara bakışlı bir şair için aydınlatılmamış karanlık bölgelerle doludur ve tarihi de bu anlayışı doğrultusunda okur. Tarihin şiire açılan bir kapı olabileceğini düşünmekle birlikte henüz tarih-şiir aşamasına gelememiştir ona göre. Bulduğumuz konum şiir-tarih aşamasıdır. Bir şairin tarihi çok iyi bilmesi gerektiğini savunur ayrıca. Gerçek şair yarı-tarihçidir ona göre.

Filozof Ali Şeriatî’nin toplum tipolojisinde entellektüellerin olduğu basamağın üzerine insanlığı ileri götüren, tarihte çığır açan düşünce insanları konumlandırılmıştır. Tipolojinin en üst basamağını oluştururlar. Şeriatî’nin “Münferit yıldızlar” dediği bu entellektüel-üstü sınıf kendi çağının kısır çekişmelerinde saf tutmamıştır ve kendi döneminin entellektüelleri tarafından dışlanmıştır.

Onlar çekişmelerin dışındaki çok daha sivil bir platformdan olup biteni izlemektedirler. Görüşleri yaşadıkları yüzyılda ya da dönemde kabul görmemiştir. Ne var ki insanlık onların bıraktığı mirası kullanarak daha uygar olma yolunda ilerlemiştir. Ece Ayhan da gereksiz bulduğu çekişmelerin hiçbirinde saf tutmamış, onların dışında kalmaya zen göstermiştir. Bir olguya karşı olmakla, o olgunun dışında olmak onun için aynı şeyler değildir. O karşı olmadığını, dışında olduğunu ifade eder. ıktığı sivil yolculuğun çileli, uzun, sessiz ve yapayalnız bir sürgün olduğunu bildiği halde doğru bildiği bu yolda inancı doğrultusunda yürümekten geri durmamıştır. Sivil dünyada katettiği mesafeler sonucunda ulaştığı nokta ona pencereden bakan yüzyıl ii entellektüellerin görüş alanının çok dışındadır.

1.şiirimiz karadır abiler

Kendi kendine alan bir davul zurna
Sesini duyunca kendi kendine greşmeye başlayan
Taşınır mal helalarında kara kamunun
şeye dar pantolonlu kostak delikanlıların şiiridir

Aşk örgütlenmektir bir düşünün abiler

2.şiirimiz her işi yapar abiler

Valde Atik'te Eski şair ıkmazı'nda oturur
Saçları bir sözle örülür bir sözle çözülür
Kötü caddeye düşmüş bir tazenin yakın mezarlıkta
Saatlerini çıkarmış yedi dala gerilmesinin şiiri

Kaynaklar:

Erdoğan Kul, “Ece Ayhan’ın şiirleri zerine Bir Araştırma” (Doktora Tezi) Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Ankara, 2007.

Ece Ayhan, “Sivil Denemeler Kara” (İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2016)

Ece Ayhan, “Bir şiirin Bakır ağı” (İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2016)

Ece Ayhan “Bütün Yort Savul’lar” (İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2015)

Ali şeriati, “Kendisi Olamayan İnsan (İnsanın Dört Zindanı)” (Ankara, Fecr Yayınları, 2018)

Hangi elden tutunsam dünyaya
Hangi kapım kapanacak hüznün bağına
Çocukluğumun taş döşemeli sokaklarında
Tüm evcimenliğimle kurarken yuvayı
Biraz büyüdüm sonra
Al kızım dedi annem, al bu keder
Giy üstüne, sıkıca kapat önünü
İsteyen olursa sakın vereyim deme
Tutun ona, büyü onunla
Ben büyüdüm galiba
Yirmi yılı hüznle yoğurdum
Fark etmek acıtırdı ben fark ettim
“Beni neden anlamadınız?” diye sordum
Ses tellerime kırlangıçlar yuva yaptı sanki de
Ben “neden?” diyemedim insanlığa
Merhametle ördüm aramızdaki duvarları
Tek kişilik özlemler içerisinde kaldım
Tek kişilik acıları göğüsledi bu yüreğim ama
Bir sahil kasabasındaki çaycıya sığınmadım
Coğrafya kaderdir dendi
Denizsizlik ve keder benim kaderimdi
Kafamın içindeki çekiş sesleri
Yeni günde de hiç soluklanmadı
Hüznüm askıya hiç asılmadı
Tek kişilik oyunumda perde hiç kapanmadı
Üç nefeste aldığım mutluluk
Üç vakte kadar bozdu büyüsünü
Ve büyüsünü bozan son nefes
Karıştığı kalabalığa
Artık görünmüyor ufukta...

Özlem Kazancıoğlu

YAHYA KEMAL BEYATLI

Gerçek ismi Ahmed Agah olan Yahya Kemal 2 Aralık 1884 yılında doğmuştur. Doğum yeri Makedonya'nın Üsküp şehridir. Babası bir dönem Üsküp de belediye başkanlığı yapmış olan Nişli Naci Beydir. Annesinin adı ise Nakiye Hanım'dır. Yahya Kemal Arapça ve Farsçayı lise yıllarında İshak Bey Medresesi'nin camisine de gittiği için öğrenmiştir. Üsküp İdadisi'ne devam ettiği yıllarda Yahya Kemal şiire merak duyarak, şiir yazmaya başlamıştır. Öncülüğünü Tevfik Fikret'in yapmış olduğu Servet-i Fünun akımının etkisinde kalarak şiirlerini aruz vezninde yazmıştır. Selanik'e 1897 yılında ailesiyle yerleşse de annesini talihsiz bir şekilde verem hastalığından kaybedince, babası tekrar evlenmiştir. Bu duruma tepki gösteren Yahya Kemal yeniden Üsküp'e dönmüştür.

Yazdığı şiirlerde "Esrar" mahlasını kullanmıştır. Onun hayalinde yer eden düşünce İstanbul'un edebi dünyasına katılabilmek olmuştur. 1902 yılında İstanbul'a yerleşerek yarım kalan lise hayatını Vefa Lisesi'nde tamamlamıştır. Vefa Lisesi'ne devam ettiği yıllarda bu seferde "Agah Kemal" mahlasını kullanarak İrtika ve Malumat dergilerinde şiirlerini yazmıştır. Osmanlı Devleti'nin kurtuluşunun ancak demokratik rejimlerle olacağına inanmıştır. Bu düşüncesinden dolayı monarşi karşıtı olmuş ve 2. Abdülhamit'i eleştirmiştir.

Daha sonrasında ise Jön Türkler'e özenen Yahya Kemal, saray hakimiyetinden hoşlanmamaktadır ve kurtulmak amacıyla Paris'e gitmiştir. Jön Türkler o dönem siyasi, edebi ve düşünsel bir topluluk olarak oldukça popülerdir. Paris'e giden Yahya Kemal, Meaux Koleji'nde Fransızca öğrenmeye başlamıştır.

Eğitimin ardından Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne giren Yahya Kemal üniversite yıllarında da Albert Sorrel'in derslerinden etkilenmiştir. Albert Sorrel ünlü bir tarihçidir. Bu dersler sayesinde özgün ve derin bir tarihsel sanat anlayışına sahip olmuştur.

Aslında Fransa'ya gidiş amacı tamamen siyasi olan Yahya Kemal orada Jean Moreas, Baudelaire, Verlaine gibi meşhur şairlerin incelediğini için sanatsal faaliyetlere yönelmiştir.

Tüm bunların etkisinden midir bilinmez, Yahya Kemal bir süre sonra Servet-i Fünuncularla yollarını ayırmayı tercih etmiştir. Her ne kadar Farsça kelimeler kullanmaktan vazgeçemese de musiki bir etki içerisinde akıcı eserler meydana getirebilmeyi başarmıştır.

İstanbul'a 1912 senesinde dönen Yahya Kemal, bir dönem Darülfünun'da öğretim görevlisi olarak çalışarak çeşitli derslere girmiştir. Hece ölçüsünün şiiri basitleştirdiğine inanarak hece ölçüsüne yönelik bir takım eleştirilerde bulunmuştur. Dergah adlı bir dergi kuran Yahya Kemal 1918 yılına göz önünde bulunmadığı için kendini tanıtmaya fırsatı da bulamamıştır. Nihayetinde bu yıl içerisinde şiirlerini Yeni Mecmua dergisinde yayınlayarak kendini tanıtmaya fırsatı bulmuştur.

Üslubundaki incelik ve ustalık sayesinde siyasi çevreninde oldukça ilgisini çeken Yahya Kemal Lozan'a danışman olarak gönderilmiştir. Hakimiyet'i Milliye Gazetesi'nde baş yazar olan Yahya Kemal, siyasi mecralarda da görevlerde bulunmuştur. Varşova ve Madrid'de orta elçilik görevini üstlenen Yahya Kemal bunun öncesinde Urfa milletvekili olmuştur.

Yahya Kemal aynı zamanda Nazım Hikmet'in bir dönem öğretmeni olmuştur. Nazım Hikmet Yahya Kemalden aldığı özel dersler ile şiir konusunda kendini geliştirme imkanı bulmuştur. Tanburi Cemil Bey hem Yahya Kemal'in hem de Nazım Hikmet'in şiirlerinde yer alan özel bir isim olmuştur. Aynı zamanda Yahya Kemal'in Tanburi Cemil Bey'i tanıyana kadar Fransız kültürünü Türk kültüründen üstün bulduğu söylenmektedir. Sonrasında Tanburi Cemil Bey'in tanbur ve kemençe eşliğinde seslendirdiği musikilerden oldukça etkilenmiş ve memleketinin değerini anlamıştır.

Mustafa Kemal Atatürk ile yollarının ilk defa Büyükada'da kesiştiğine dair söylentiler vardır. Anafartalar zaferinin ardından ona olan saygısı daha da artmış ve onu memleketi kurtaracak tek lider olarak görmüştür. Toplantılar sayesinde Yahya Kemal'in kendisinden bahsettiğini öğrenen Mustafa Kemal bir gün onu Büyükada'ya davet etmiş ve iki isim bir araya gelmiştir.

Yahya Kemal bir dönem Nazım Hikmet'in annesi Celile Hanım ile bir gönül ilişkisinde bulunmuştur. "Vuslat" şiirini Celile Hanım için yazdığı söylenir. Nazım Hikmet'in hapiste bulunduğu yıllarda hapisten çıkması için birçok tanınmayan yazar bile imza toplamışken Yahya Kemal imza vermemiştir. Yahya Kemal'in annesi bu duruma oldukça üzülmüştür. Yeni yazarların Yahya Kemal'in şairliğini eleştirmesinden hoşlanmayan Nazım Hikmet ise Mehmet Fuat'ı bu konu da uyarmış kendisinin öyle bir hataya düşmemesi gerektiğini belirtmiştir. Ondandır usta şair olarak söz etmiştir.

Kendi Gök Kubbe, Eski Şiirin Rüzgarıyla, Rubailer ve Hayyam Rubailerini Türkçe Söylemiş, Bitmemiş Şiirler, Beyaz Gemi eserlerini yazmış, Aziz İstanbul, Eğil Dağlar, Siyasi ve Edebi Portreler, Edebiyata Dair ve Çocukluğum Gençliğim Siyasi ve Edebi Hatıralarım isimli yazılarını kaleme almıştır. Şiirlerinde herhangi bir akımın etkisinde kalmamıştır. Kendine özgü musiki anlayışıyla yazdığı şiirleri harmanlamıştır. Türkçeyi kast ederek söylemiş olduğu "Bu dil ağzımda annemin sütüdür" sözüyle Türk diline olan sevgisini ve bağlılığını vurgulamıştır. Aruz vezniyle kaleme almadığı tek şiiri "Ok" şiiri olmuştur.

Ömrü boyunca hiç evlenmeyen Yahya Kemal evlenmeyişiine dair pişmanlığını dostu Melek Celal Hanım ile paylaşmıştır. Hastalığı son dönemlerde ilerleyen Yahya Kemal 1 Kasım 1958 yılında çok sevdiği İstanbul'da vefat etmiştir.

Bir uykuyu cananla beraber uyuyanlar,
Ömrün bütün ikbalini vuslatta duyanlar,

Bir hazzı tükenmez gece sanmakla zamanı,
Görmezler ufuklarda şafak söktüğü anı.

Gördükleri rü'ya,ezeli bahçedir aşka;
Her mevsimi bir yaz ve esen rüzgarı başka,

Bülbülden o eğlencede feryad işitilmez,
Gül solmayı,mehtab azalıp bitmeği bilmez;

Gök kubbesi her lahza bütün gözlere mavi,
Zenginler o cennette fakirlerle müsavi;

Sevdaları hulyalı havuzlarda serinler,
Sonsuz gibi bir fıskiye ahengini dinler.

Bir ruh o derin bahçede bir def'a yaşarsa,
Boynunda onun

Yahya Kemal Beyatlı

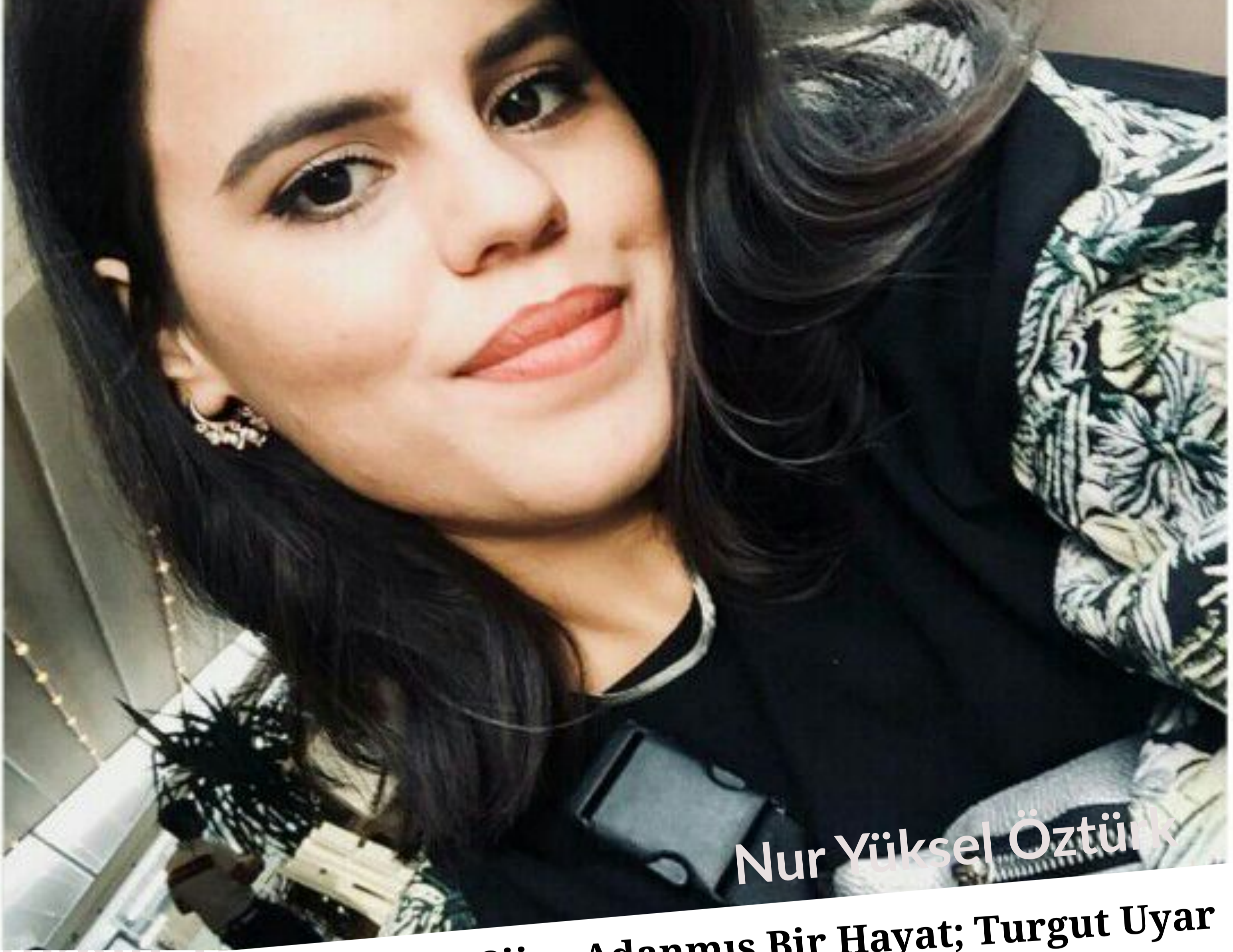

Beyza Büşra Erol

Yaşamaya Ölmek
Şiir

Dört duvarlı her yer gibi
Ve hiçbir yer gibi aynı anda
Bin mevsim geçti kapımdan
Dağları rüzgara, kendimi bir kilidin ardına
Hapsolmek böyle bir şey miydi?
Rüyalarımı söndüren ayın
Ve gün yüzü olmayan karanlığım, kan renginde
Kırmızı diyemem diye, Birileri geçti kapımdan
Külün dumanı kapladı odayı
Göğsüme batanların yangınıyla toprağa bastım
Avuç içlerim yıldız doğruyor bu gece
Geceye bir müjdecisi de değilim üstelik
Beli bükük zamanın geçmiş zaman eki omuzlarımda
Kamburumun çıktığı yerde
Gözlerimle kanıyorum
Kanadığım için değil yaşadığım için ölüyorum

Nur Yüksel Öztürk

Şiire Adanmış Bir Hayat; Turgut Uyar

"Senin bu ellerinde ne var bilmiyorum göğe bakalım

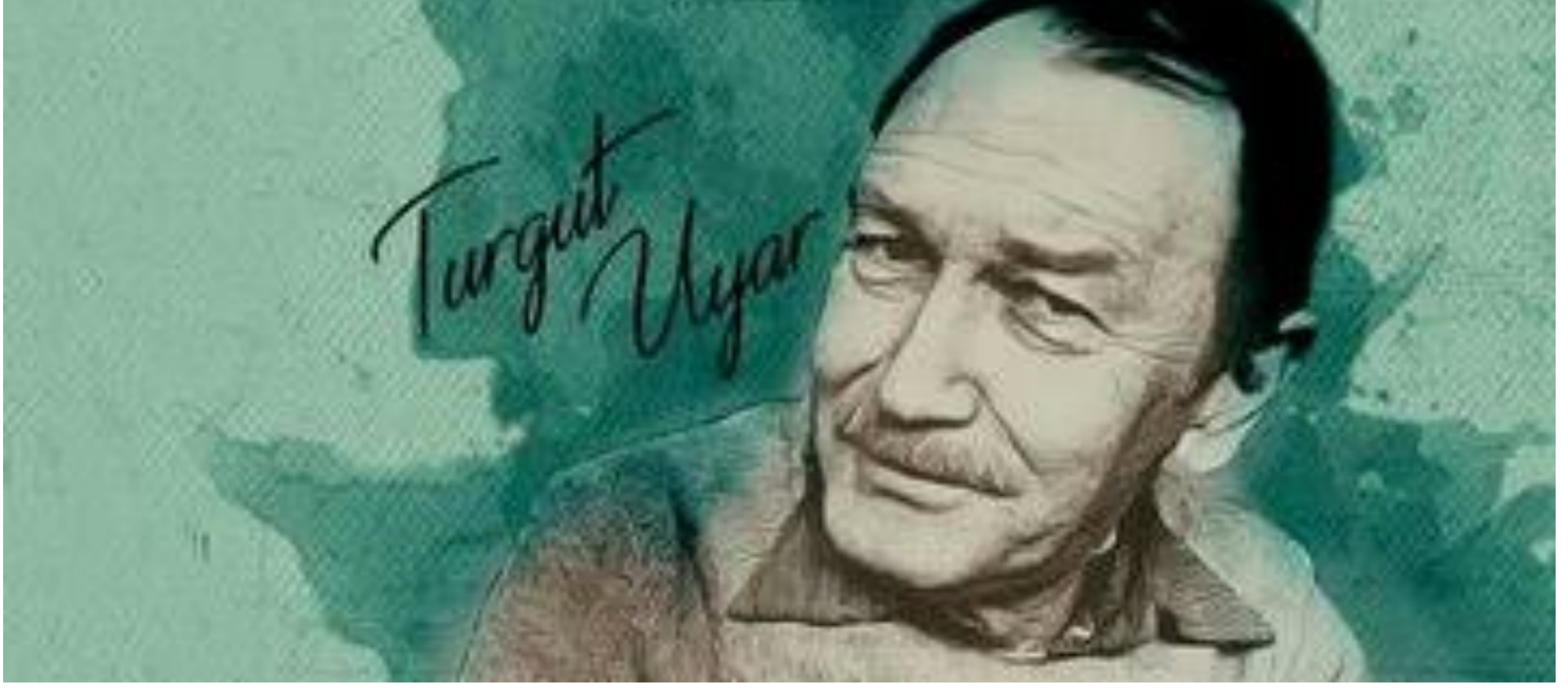
Tuttukça güçleniyorum kalabalık oluyorum..."

Aşk ve hüznün ölümsüz şairi Turgut Uyar, 4 Ağustos 1927 yılında Ankara'da dünyaya gelmiştir. Babası subay olması sebebiyle uzun süreler şehir dışında kalıyordu. Hassas bir kişiliğe sahip olan Turgut Uyar, babasından uzak kaldığı bu dönemlerde sessiz bir çocuk olmuştur. O dönemleri şu sözleriyle açıklar; Hüzünlü bir çocuktum. Nedense hep ağlamaya hazır. Ağabeyim bana sataştıkça annem "Yapma oğlum" derdi ona, "O içli bir çocuk..."

Şairlikten önce askeri memur olarak hizmette bulunmuştur. Yaklaşık 4 yıllık bir askeri memurluk görevinin ardından sevdiği mesleği yapmak için işinden ayrılmayı tercih etmiştir. İlk evliliği boşanmayla sonuçlanan Uyar'ın daha sonra hayatına büyük aşkı olan Tomris Uyar girmiştir. Ve yaşadıkları aşk uzun süre dillerde dolaşmıştır.

Bilmeyenler için Tomris Uyar kimdir? diye soracak olursak; "3 büyük şairin paylaşmadığı meşhur kadın" dır o. Turgut Uyar'a yıllar sonra yeniden şiir yazdıran, Cemal Süreya'nın en güzel aşk şiirlerinin ilham perisi olan ve Edip Cansever'in dilinden hiçbir zaman düşmemiş merak edilen kadındır.

Peki Turgut Uyar'ın gözünden Tomris'i görmek istersek ne yapmamız gerekir? Sanırım şu dizeleri okumamız yeterli;

Bir bozuk saattir yüreğim, hep sende durur.

Zamanı durdururum yüreğimde,

Sensiz geçtiği için,

Akrep yelkovana küskündür.

Şu bozuk saat çalışsa benim için ölümdür.

Bil ki akrep yelkovanı geçerse,

Atan bu yüreğim durur.

Bırak bozuk kalsın, hiç değilse;

Bir bozuk saattir yüreğim, hep sende durur.

1948'de Kaynak dergisinin başlatmış olduğu bir şiir yarışmasında "Arz-ı Hal" adlı şiiriyle katılmış ve yarışmada ikinci olmuştur. Şairin en önemli ve ilk eserlerinden biri olan Yad şiiri, o yıllarda Yedigün dergisinde yayınlanmış ve Türk edebiyatı alanında oldukça ilgi görmüştür.

Turgut Uyar, II.Yeni akımının en önemli temsilcilerindendir. 1950 yılından sonra tamamen özgün şiirini buldu ve ölçü ile uyağı kaldırdı. Şiirlerinde birçok konuya yer vermesi dikkat çeken bir diğer olgu. Çünkü gerek mesleği gerekse Anadolu memleketinde doğması ve görev alması nedeniyle Anadolu coğrafyasını yakından tanımış ve bu coğrafya içerisinde gözlem yapma şansı elde ederek, bu coğrafyanın sorunlarını şiirlerinde telaffuz etmişti.

Şiir onun için yıldızlara giden yol, belki de göğe bakma durağıydı. Her okuduğumuzda bizi başka diyarlara götüren o şiirlerin hepsini Turgut yaşıyordu. Şiir yazmaya başladığı günleri şu sözleriyle anlatıyordu;

“Daha ilkokulda vezin ve kafiyeden haberim olmadığı çağlarda manzumeler yazardım. Sonra ortaokul ve lise devresinde boyuna yazdım. Günde üç beş şiir, haftada on beş, günde bir roman yazıyordum. Ama ne şiirler ve romanlar. Liseyi bitireceğim yıl, Hayyam, Nedim, Yahya Kemal, Tevfik Fikret, Hamit ve Haşim kısıvrak tutmuşlardı. Taklit ettiğimi bile bile onlara özenerek, bildiğim ve becerdiğim kadar terkipli filan gazeller mazeller yazardım. Hatta Makbere Mezar adıyla bir nazire bile yazmıştım.”

Uyar, ilk şiir denemesini de ilkokul yıllarında yapmıştır:

“Güzeldir sevgilim her dakika her an

Güzeldir sözleri kaşı gözleri

Geçtiği her karış sönük topraktan

O anda fişkırır neşe özleri”

Her zaman şiire çok yönlü bakmanın doğru olduğunu düşündüğünden şiir yazarken batı ve divan şiirinin özelliklerini kullanırdı. Şiir insan yaşamı için olmazsa olmazdı. Genellikle özlem, aşk ve hasret gibi temaları işleyen şair, ancak 1962 yılında yazdığı Tütünler Islak isimli eserinden sonra ölüm, mutsuzluk ve kaçış gibi konuları ele almıştır. Şiirlerindeki toplumsal konulu satırlarla Nazım Hikmet'i, Atatürk temalı şiirleri ile Cahit Külebi'yi yansıtmaması kaçınılmaz olmuştur. Onun için şiir kapalı olmamalı, kendini özgürce ifade etme sanatı olarak ele alınmalıydı. Bu yüzden şiirlerinde ikinci yeni akımının içinde kendini bulmuş olmasına rağmen, kapalı bir anlatım yerine açık bir üslubu tercih etmiştir.

Saat dünyasında büyük yankı uyandıran şair, birçok kişi tarafından kendisi için yorum yapılmıştı. Bunlardan biri 1952'de ikinci kitabı Türkiyem yayımlandığında önsözünde Nurullah Ataç'ın yazdıklarıydı;

“Bilmem yanılıyor muyum Turgut Uyar'ı iyi bir şair saymakla? Hiç sanmıyorum. Ne olursa olsun, onun için atıyorum zarımı. Övünerek söyleyeyim, şairler için attığım zar, şimdiye kadar çoğu için iyi geldi, doğru seçtiğimi gösterdi. Turgut Uyar için de iyi geleceğinden hiç şüphe etmiyorum.”

70'lerin sonuna doğru siroz hastalığı nedeniyle Tomris Uyar'ın dediği gibi yavaşça ölmeye hazırlanır. İyileşmek için bir çaba sarf etmez. Ve bize bıraktığı satırlar ise şu şekildedir;

“Ben bir gün giderim ki neyim kalır

eksik bıraktığım her şeyim kalır

yaz günü kim ister ki öldüğünü

eksik bıraktığım her şeyim kalır”

22 Ağustos 1985'te aramızdan ayrılan şair, “Öldüğümde el yazısıyla tek şiirim kalmayacak arkamda” der vasiyet olarak Tomris Uyar'a. Geriye kalan şiirleri 2002'de Yapı Kredi Yayınları tarafından Büyük Saat başlığıyla yayımlanır.

“Daha ilkokulda vezin ve kafiyeden haberim olmadığı çağlarda manzumeler yazardım. Sonra ortaokul ve lise devresinde boyuna yazdım. Günde üç beş şiir, haftada on beş, günde bir roman yazıyordum. Ama ne şiirler ve romanlar. Liseyi bitireceğim yıl, Hayyam, Nedim, Yahya Kemal, Tevfik Fikret, Hamit ve Haşim kısıvrak tutmuşlardı. Taklit ettiğimi bile bile onlara özenerek, bildiğim ve becerdiğim kadar terkipli filan gazeller mazeller yazardım. Hatta Makbere Mezar adıyla bir nazire bile yazmıştım.”

Uyar, ilk şiir denemesini de ilkokul yıllarında yapmıştır:

“Güzeldir sevgilim her dakika her an

Güzeldir sözleri kaşı gözleri

Geçtiği her karış sönük topraktan

O anda fişkırır neşe özleri”

Her zaman şiire çok yönlü bakmanın doğru olduğunu düşündüğünden şiir yazarken batı ve divan şiirinin özelliklerini kullanırdı. Şiir insan yaşamı için olmazsa olmazdı. Genellikle özlem, aşk ve hasret gibi temaları işleyen şair, ancak 1962 yılında yazdığı Tütünler Islak isimli eserinden sonra ölüm, mutsuzluk ve kaçış gibi konuları ele almıştır. Şiirlerindeki toplumsal konulu satırlarla Nazım Hikmet'i, Atatürk temalı şiirleri ile Cahit Külebi'yi yansıtmaması kaçınılmaz olmuştur. Onun için şiir kapalı olmamalı, kendini özgürce ifade etme sanatı olarak ele alınmalıydı. Bu yüzden şiirlerinde ikinci yeni akımının içinde kendini bulmuş olmasına rağmen, kapalı bir anlatım yerine açık bir üslubu tercih etmiştir.

Saat dünyasında büyük yankı uyandıran şair, birçok kişi tarafından kendisi için yorum yapılmıştı. Bunlardan biri 1952'de ikinci kitabı Türkiyem yayımlandığında önsözünde Nurullah Ataç'ın yazdıklarıydı;

“Bilmem yanılıyor muyum Turgut Uyar'ı iyi bir şair saymakla? Hiç sanmıyorum. Ne olursa olsun, onun için atıyorum zarımı. Övünerek söyleyeyim, şairler için attığım zar, şimdiye kadar çoğu için iyi geldi, doğru seçtiğimi gösterdi. Turgut Uyar için de iyi geleceğinden hiç şüphe etmiyorum.”

70'lerin sonuna doğru siroz hastalığı nedeniyle Tomris Uyar'ın dediği gibi yavaşça ölmeye hazırlanır. İyileşmek için bir çaba sarf etmez. Ve bize bıraktığı satırlar ise şu şekildedir;

“Ben bir gün giderim ki neyim kalır

eksik bıraktığım her şeyim kalır

yaz günü kim ister ki öldüğünü

eksik bıraktığım her şeyim kalır”

22 Ağustos 1985'te aramızdan ayrılan şair, “Öldüğümde el yazısıyla tek şiirim kalmayacak arkamda” der vasiyet olarak Tomris Uyar'a. Geriye kalan şiirleri 2002'de Yapı Kredi Yayınları tarafından Büyük Saat başlığıyla yayımlanır.

"İkimiz birden sevinebiliriz göğe bakalım
Şu kaçamak ışıklardan şu şeker kamışlarından
Bebe dişlerinden güneşlerden yaban otlarından
Durmadan harcadığım şu gözlerimi al kurtar
Şu aranıp duran korkak ellerimi tut
Bu evleri atla bu evleri de bunları da
Göğe bakalım

Falanca durağa şimdi geliriz göğe bakalım
İnecek var deriz otobüs durur ineriz
Bu karanlık böyle iyi afferin Tanrıya
Herkes uyusun iyi oluyor hoşlanıyorum
Hırsızlar polisler açlar toklar uyusun
Herkes uyusun bir seni uyutmam bir de ben uyumam
Herkes yokken biz oluruz biz uyumayalım
Nasıl olsa sarhoşuz nasıl olsa öpüşürüz sokaklarda
Beni bırak göğe bakalım

Senin bu ellerinde ne var bilmiyorum göğe bakalım
Tuttukça güçleniyorum kalabalık oluyorum
Bu senin eski zaman gözlerin yalnız gibi ağaçlar gibi
Sularım ısınsın diye bakıyorum ısınıyor
Seni aldım bu sunturlu yere getirdim
Sayısız pencerem vardı bir bir kapattım
Bana dönesin diye bir bir kapattım
Şimdi otobüs gelir biner gideriz
Dönmeyeceğimiz bir yer beğen başka türlü güç
Bir ellerin bir ellerim yeter belliyelim yetsin
Seni aldım bana ayırdım durma kendini hatırlat
Durma kendini hatırlat
Durma göğe bakalım."

ve yine kelimelerden örülür bir an...
yeniden... olabildiğince...
... özlerim...
özlüyorumdur...
özlemişimdir...
özleyesimdir...
oluyordur...
öyledir...
... ki bir anının içine kaç an sığdırılabilir?
aklının, ruhunun, bedeninin önüne serilen
görüntülerden hangisi,
hangisidir seni en çok kışkırtan?
kaderin oyuncağı, tozlanmış büfe üstleri, sıkışmış
çekmeceler...
hafif bir oynamayla allak bullak olmuş hatırlamalar
sığınağı...
şeffaf baloncuklarla halelenen duyargalar,
onsuz olamayan rüyalar ve bir kabustan
uyandığındaki müthiş rahatlama...
hangisi?
hepsi mi?
üst üste, ard arda, sıralı ya da sırasız... ne farkeder?
.. ki bir an kaç tane anı saklar içinde?
hatırlıyorumdur,
hatırlanasıdır herşey...
oluyordur
öyledir...
güzeldir, sıcaktır...
hatırlamalar örer beni, hikayeyi, seni...
yitmemek için, yitmemek üzere...

Sevde Gül Kocalar

Hayatı Şiirleştiren Kadın; Didem Mamak

Bir şiir okurken alışıldık bir düzen arar gözlerimiz, biraz uyak biraz kafiye... Her şiirde olmasa da çoğunda var olan şiir geleneğini yıkmış bir kadın, Didem Madak. Kalemi eline almış, içini içinden geldiği gibi dökmüş kağıda. Sonra bir bakıvermiş şiire dönüşmüş kağıda düşen kelimeler. Efsunlu şiirlere. Kendi deyimiyle onun şiirleri ütüsüz ve buruşuk gezdirdiği ruhunun diyeti. Bir düzeni, onu sıkıştıran kuralları yok. Hayatı bazen gördüğü gibi bazen hissettiği gibi kağıda yansıtmış. İyi bir gözlemci. Hem çevresindeki olayları, insanları, hatta eşyaları hem de içinde hissettiği duyguları, hayalleri, acıları ve korkuları çok iyi tanımış; bizlerle de tanıştırmış.

Didem Madak, dünyaya gözlerini 1970'te İzmir 'de açar. Kendisinden 6 yıl sonra da kardeşi Işıl dünyaya gelir. İlk oyun arkadaşı, çocukluğunun en güzel anlarının şahidi Işıl, ileride şiirlerinin de ana karakterlerinden olacaktır. Güzel geçen bu çocukluğu belki de bitiren ve Madak'ı daha 14 yaşında bir anda olgunlaştıran bir olay yaşanır. Madak'ın annesi Füsün Hanım kolon kanseri nedeniyle vefat eder. Annesinin acısına alışmaya çalıştığı bu zor günlerde teyzesi Hale, Didem Madak ve kardeşi Işıl'a annelerinin ünlü şairlerin şiirlerini derlediği defterini verir. Böylece Didem Madak'ın içinde bir yerlerde gizli olan şairlik damarına ilk temas gerçekleşir. Ayrıca teyzesinin zengin edebiyat koleksiyonu da şairin edebiyat merakını daha da kamçılar. Edebiyata olan ilgisinin arttığı bu dönemde şair büyüyüp genç bir kız olmuştur. Hukuk fakültesini kazanmıştır. Ancak okulun daha ilk yılında duygularının ağırlığına yenik düşüp sevdiği adamla nikah masasına oturur ve okulunu yarım bırakır. Ne yazık ki bu evlilik uzun sürmez. Eşinden ayrıldıktan sonra ise şairin kendini asıl keşfetme süreci başlar. Kendine İzmir'de bir bodrum katı tutar ve yazmaya başlar. Yaşadıklarını, acılarını, hissettiklerini o yazar, kağıt dinler. İçinden geldiği gibi bırakır içinde yıllarca biriktirdiği dizelerini. Uzadıkça uzar şiirler:

“Ben bir bodrum kat kızayım bayım
Yalnızlıktan başka imparator tanımaz bodrumum
Bir süredir plastik vazolar gibi hiç kırılmıyorum
Fakat korkuyorum. Birazdan da
Kırk üç numara ayakkabılarınızla
Bahçede oynayan çocukların üstüne basacaksınız
Bu iyi olmaz bayım!”
(Çiçekli Şiirler Yazmak İstiyorum Bayım! şiirinden)

Bir yandan şiire yöneldiği bu dönemde bir yandan da çıkan afa okuluna geri döner ve hukuk fakültesini tamamlar. Şairin ilk şiir kitabı Grapon Kağıtları da bu dönemde yazdığı şiirlerden oluşur. İlk şiiri 1995’te “Sombahar” isimli bir dergide yayımlanır. Şairin ara ara dergilere yolladığı şiirlerini takip eden küçük bir okur kitlesi bile oluşmuştur. Madak’ın öyle geniş kitlelerce tanınmak gibi bir derdi yoktur. Şiirlerini okuttuğu kardeşi Işıl, Madak’a bir şiir yarışmasından bahseder ancak şair oralı bile olmaz. Işıl ise onun şiirlerinin daha fazla insana ulaşması gerektiği inancındadır ve bu inançla ablasının şiirlerinden derlediği Grapon Kağıtları isimli dosyayı “2000 İnkılap Şiir Yarışması”na yollar. Yarışmaya katıldığından haberi bile olmayan Didem Madak yarışmayı kazanır ve böylece ilk şiir kitabı Grapon Kağıtları İnkılap Yayınlarından çıkararak okuruyla buluşur.

Didem Madak Kitaplarının genelinde hissettiğimiz, sanki biriyle karşılıklı konuşuyormuş ya da birisine mektup yazıyormuş hissi özellikle ilk kitabı Grapon Kağıtlarında oldukça yoğun hissedilir. Kendisi de kitabın arka kapağında kitapta yer alan şahıs ve kişilerin gerçekte alakalarının tam olduğunu belirtir zaten. Bu ilk kitabını, yayımlanmasında etkisi büyük olan kardeşi Işıl’a ithaf eder. Başta kardeşine, dostlarına ama en çok küçük yaşta kaybettiği annesine dair dizeler buluruz Grapon Kağıtlarında:

“...Bazen ölmek istiyorum
Beni yeniden doğurman için
İri, ekşi bir vişne tanesi gibi.

...
Erken öleceğini biliyordum bana bırakmak için,
Bu acımasız ölü anne sesini”
(Annemle İlgili Şeyler şiirinden)

Madak şiir yazmanın çocukça muzip bir tarafı olduğundan bahseder bir röportajında. Şiir yazmayı bir çocuğun ateşle oynama muzipliğine benzetir. Genelde yangın çıktığını ve yanan yerleri grapon kağıtlarıyla kapattığını ifade eder. Didem Madak okurken o yangının sıcaklığını hissetmemek çok zordur. Üstelik yangın 2002'de okurla buluşan Ah'lar Ağacında da devam eder. Ah'larla doludur kitap. Şair her "Ah!" ettiğinde içinize bir sızı düşer. Bu ah'ın ağırlığını çok iyi biliyor olacak ki bu kitabı da ses tonunu emanet ettiği Ahlat Ağacına ithaf eder. Yakın dostu Müjde Bilir ile yaptığı bir röportajında yaşamı boyunca çok ah ettiğini belirtir ve bu kitabı da ettiği ah'ları gömdüğü bir ağıt olarak nitelendirir.

"...İstedim, hep istedim,
Sen iste derdim, iste yeter ki
Vereyim.
Her istediğimi verdim. Arttım, fazlalaştım,
Eksikli yaşamaktan.
Ahlar ağacıym, gibisi fazla.
Başka bir şey istemem
Artık beyazlaşan üç-beş tel saçıma,
Hesabımı vermekten başka.
Vasiyetimdir:
Dalgınlığınıza gelmek istiyorum
Ve kaybolmak o dalgınlıkta..."
(Ah'lar Ağacı şiirinden)

Şair ilk iki kitabında yer alan diyalog-mektup havasında yazdığı şiirlerden tam olarak olmasa da biraz uzaklaşarak, 2007 yılında yayımlanan son kitabı Pulbiber Mahallesi kitabında merkeze kurgusal bir mahalleyi alır. Anlatmak istediklerini zaman zaman mahalle üzerinden şekillendirdiği imgelerle kaleme alır. Kitap ayrı ayrı şiirlerden oluşsa da şiirlerde mahalleden verdiği bir detayla okura tek bir şiire devam ediyormuş hissi verir. Yine de kağıda düşenler hayatından izler taşır ancak bu sefer mahalleden yararlandığı detaylar yardımına koşar:

"...Bu mahalleye ben Cenevizlilerden kalmışım.
Bir elli altı santimlik bir kule olarak
Ferman tarihine
Göge doğru uzanan bu beden de bizimdir icabında..."
(Pulbiber Mahallesi Tanıyalım şiirinden)

Didem Madak isminin artık geniş bir kitleye yayıldığı dönemdir. Şiirlerini okuyan, kendisine aşık bir adamla yolları kesişir şairin. Didem Madak da bu adama aşık olur ve şair 2005 yılında yeniden yuva kurar. 2008 yılında küçük kızı dünyaya gelir. Adını Füsün koyar. Annesinin yaşayamayan adını kendi kızında yaşatmayı arzular. Ancak şair birkaç yıl sonra annesinin hastalığına yakalanır ve hayata gözlerini yumar. 41 yıllık hayatında iki Füsün'a da doyamadan 2011'de vefat eder. Ardından geride bıraktığı 3 yaşındaki kızı Füsün'a yazdığı şu satırlar kalır:

"Canım kızım, cehaletimden şair oldum... Annesizlikten. Sen sakın şair olma!"

Didem Madak'ın şiirlerini anlamak için yaşadığı bu acıları bilmek gerekir mi? Şiirlerine hayatını işleyen bir kadını anlayabilmek için bence gerekir. Şiirin kapılarını açan ve ona en çok şiir yazdıran başlıca nedendir çünkü şairin küçük yaşta kaybettiği annesi. Bu yüzden içini dökerken sıklıkla rastlarız annesi Füsün'a. Şiirin hiç beklemediğimiz bir yerinde annesinin adını sayıklarken duyarız.

Bir Füsun'u kaybetmekle başlayan şairliğin bir Füsun'u kazanmakla sona erdiğini de bilmek gerekir. Kızı doğduktan sonra şiir yazamadığını söyler Madak, ancak bundan asla şikayetçi değildir.

Elbette şairin şiirlerinde yoğunlaştığı tek konu annesizliğin yaşattığı acı değildir. Dünya üzerinde kadınların yaşadığı zorluklara, kendi yaşadığı acılara, kadının gücüne de sıkça yer verir dizelerinde. Kadınlara sınırlar çizilen bir toplumda sınırı aşmaya yeltenenlerin cesareti etkiler şairi. O da bu sınırı aşmak için şiirlerine sarılır:

“...Dünyaya bir kadının eli değse Zeyna!

Şöyle ağır bir halı gibi çırpılsa,
Tozlar havalansa...”

(Pulbiber Mahallesi Tarihi şiirinden)

Didem Madak'ın şiirlerini okurken kendini açıkça ifade eden, samimi bir insanı dinlermiş gibi hisseder okur kendini. Bu samimiyet karşısında okurun da kendini açmaması nerdeyse imkansızdır. Ben bu duyguyu tanıyorum, ben bu acıyı hissediyorum dedirtebilir çünkü Didem Madak okuruna. Alışılmışın dışında olan, kurallar tanımayan, kendi içinde kara mizah barındıran, bazen ironik bazen mecaz bazen ise ağır bir gerçeklikle bizleri kendi efsununa çeken bu şiirleri nasıl gördün? Nasıl yazdın? Az sonra ölecek birinin gözleriyle dünyaya baktığında hayatın her yerinden şiirler fişkırdığını söyleyen kadın! İyi ki geçtin bu hayattan, iyi ki dünyaya baktın...

Kaynak:

Didem Madak'ı Okumak. Metis Yayınları. 2015

edebiyathaber.net (23 Temmuz 2012) Müjde Bilir Didem Madak'la Söyleşi

gazeteduvar.com.tr/ Didem Madak'ın bam teli. Enver Topaloğlu. 15 Nis 2017

gazeteduvar.com.tr/ Didem Madak'ın şiirinin sırları. Enver Topaloğlu. 29 Tem 2017

Bilemiyorum!

Belki de göğsünün

Acıyan sol yanını hissetmektir yaşamak.

Ve belki

Biz o acıyı hiç hissetmeyeceğiz.

Yorgun adımlarımız

Aç susuz yoldaşlığımız

İzin vermeyecek,

Bir köşe başında

Tenha bir vakitte

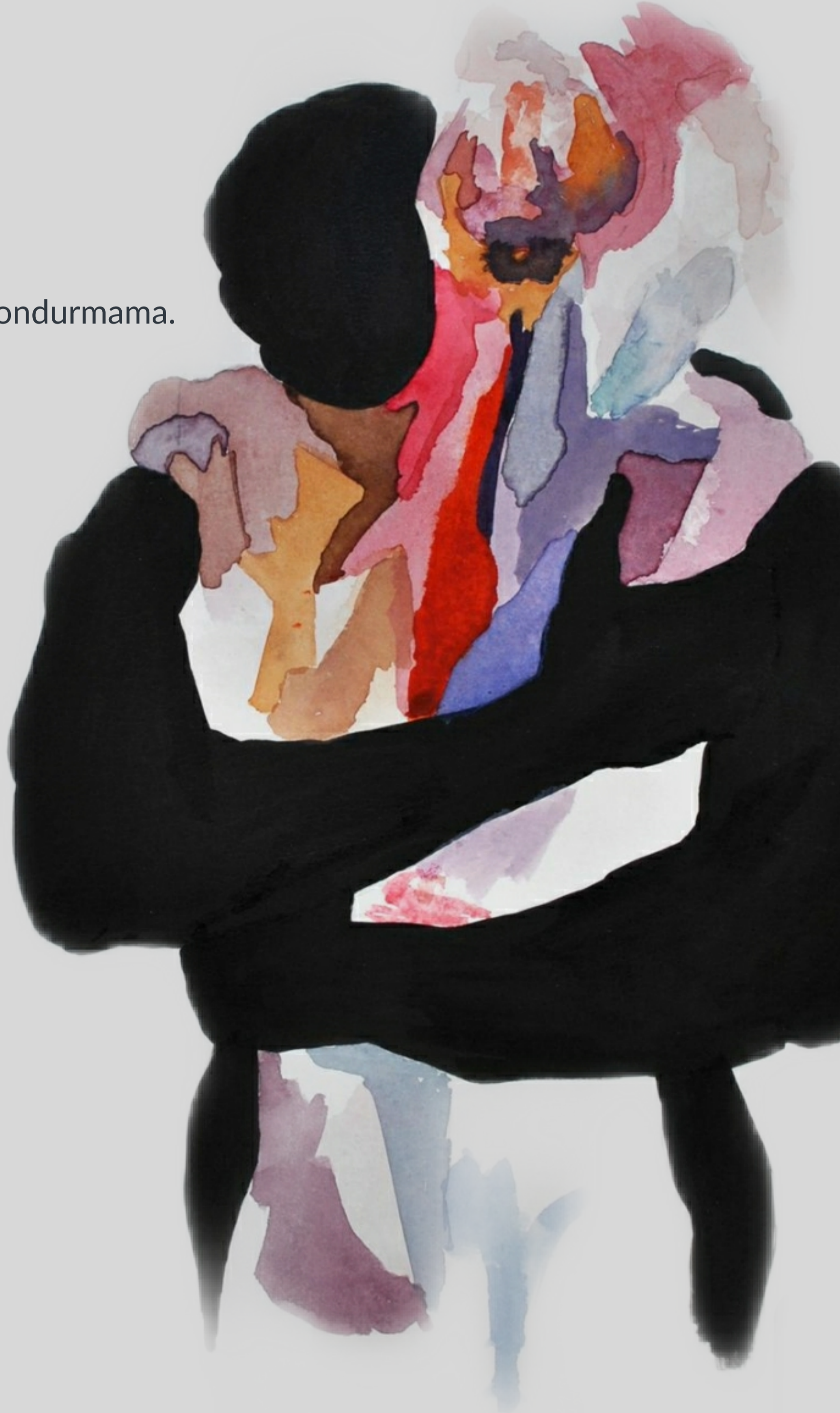
Dudağına yorgun bir savaşçı busesi kondurmama.

Ve çok iyi biliyorum ki sevdiceğim,

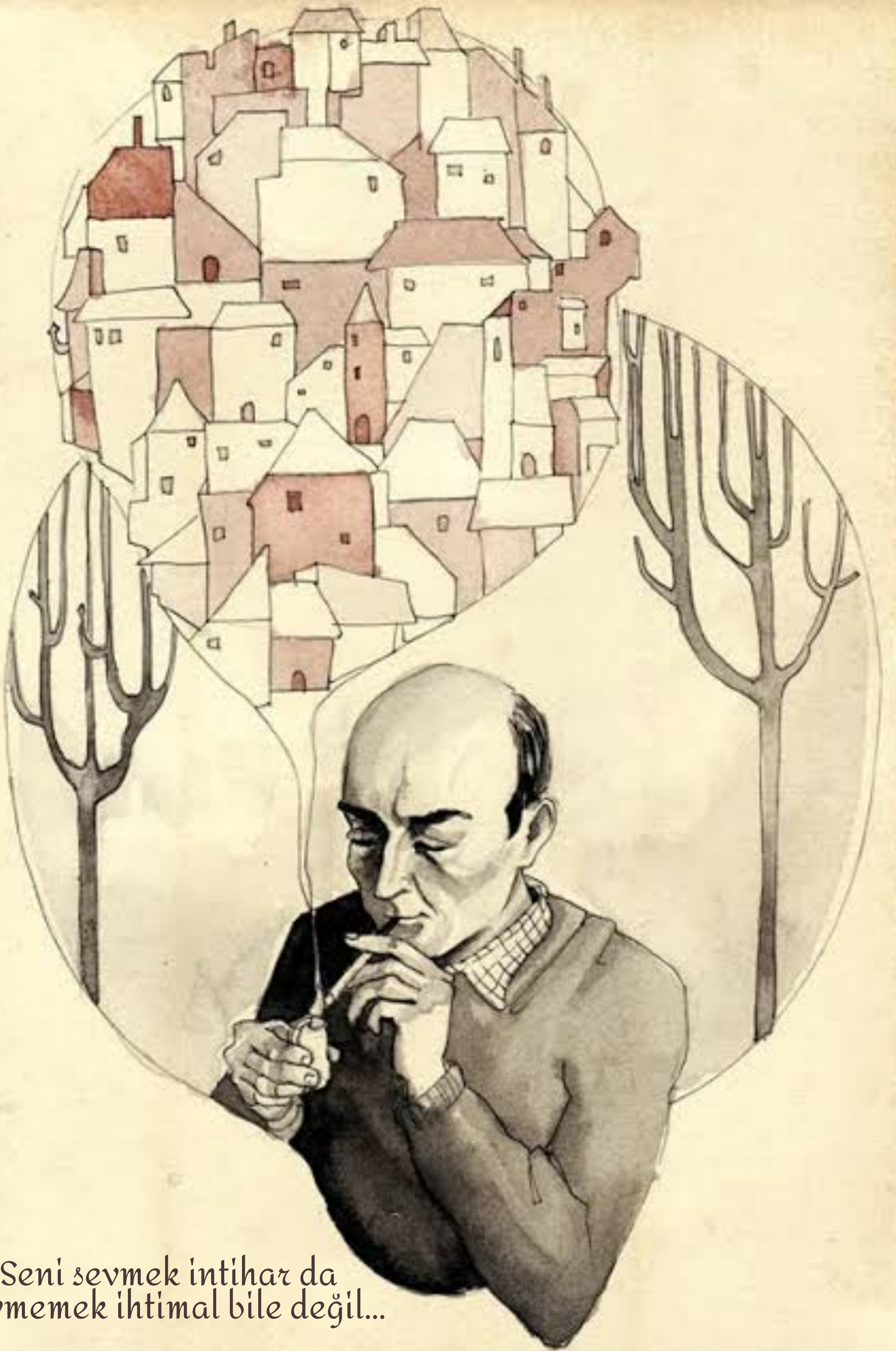
Bana bir tek bunun hevesi kalacak.

Özgürce gökyüzüne kanat çırdığımda

Son kez.

Seni sevmek intihar da
Sevmemek ihtimal bile değil...

Hatice Hamarat

Edip Cansever Şiiri Ve Renkleri

O, kaybolup giden ruhları bir köşe başında bekleyen şair. 8 Ağustos 1928 yılında İstanbul'da dünyaya gelen Edip Cansever, edebiyatımızda "Oteller Şairi" olarak ta bilinir. İlk ve ortaokulu bitirdikten sonra İstanbul Erkek Lisesi'nden mezun olur ve Yüksek Ticaret Okulu'na başlar ancak eğitimini yarıda keserek babasının Kapalıçarşı'daki dükkânında ticaret hayatına atılır.

İlk şiiri İstanbul Dergisi'nde yayımlanır. Ardından Fikirler, Edebiyat Dünyası, Kaynak, Nokta, Yeditepe gibi dergilerde şiirlerini yayımlamaya devam eder. Cansever şiirler asla kopmadan yazmaya devam etmiş edebiyatımızın en üretken şairlerindedir.

Peki, neydi Edip Cansever'i özel kılan? Yaşamı boyunca yayımladığı tüm eserlerin içerisinde her birimizden birer parçayı dizelerine işlemesi mi? Muhakkak! "Şairin Seyir Defteri" kitabında ömrü anlatmak için şu dizleri kullanır;

"Doğanın bana verdiği bu ödülün
Çıldırıp yitmemek için
İki insan gibi kaldım
Birbiriyle konuşan iki insan"

Yaşam denilen o gizli kutunun içinden gerçeğe bulanmış dizelerle kesti yolumuzu Cansever. Yayımladığı eserlerin neredeyse tümünde yenilikçi bir bakış açısı sergiledi. Varoluşçu kaleminin en güzel örneklerini verdiği dönemde anlaşılır olmak gibi bir derdi olmadan anlatmaya devam etti. "İkinci Üstü" kitabından başlayarak varmak istediği yer, başladığı noktadaki yalnızlığın kendisiyle desek yanlış olmaz. O, şiirlerinde bir misafir olduğunu bilerek her misafire ayrılan sürenin farkındalığı ile yazmaya devam etti.

“Yerçekimli Karanfil”le paylaşacağı bir “kendi” daha yarattı. Kendini keşfetmek Cansever’e göre geçmiş bulunmaktı. Bir aşktan, bir yalnızlıktan, Dünya’dan geçmiş bulunmak.

Bireyi doğa ve toplum içindeki ana figür olarak ele almaktan çekinmedi. Behçet Necatigil onun İkinci Yeni’nin önderlerinden olduğunu söylerken şiirine vurgu yaparak farklı ve onurlu duruşu üzerinde de durdu. Toplumun sesini hissettirmeye başladığı şiirleri ile evrensel ilkelere ters düşmüş toplum yapımızı ironik bir dille üstelik şiire çok farklı bir boyut getirerek işledi. “Dize, işlevini yitirdi.” Diyerek girdiği bu yolda çok eleştirildi ancak o tiyatronun gününden, diyalogların esrarengiz yapısından asla vazgeçmeyerek “Tragedyalar” kitabını yazdı. Şiirlerinde yaşayan, yaşatan ve ölererek ölümsüzlüğe karışan kahramanlar görmek özellikle Türk şiirinde bir devrim niteliğindedir.

Onun uyumsuzluğu dizelerinin uyumsuzu usul usul okşamasında gizlidir. “Çağrılmayan Yakup” eserindeki anlatımcı ve öyküleyici yaklaşım ile yazılmış şiirler temelde bir başkaldırı içerir. Bu başkaldırı ile okur, şairin yolcuğuna eşlik eder, bu yolculuk ruhun renklerine yapılan bir yolculuktur.

Edip Cansever’in en lirik eserleri “Sevda ile Sevgi” kitabında bulmak mümkündür. Umutla umutsuzlar arasında dolaşan şair, sonunda sevgiye sığınır. Ancak bu sığınmadan önce okuyucu şairin tüm gönül yorgunluklarını paylaşmıştır.

“Oteller Kenti” ile uzun soluklu şiirlerine geri dönen Cansever, yalnızlığı ve yolculuğu yazarak kendini anlattığından belki de Oteller Şairi diye anılacaktır. “Sera Oteli” şiirinde kendi serüveninden parçaları okuruz.

Çağdaş insanın yaralı portresini öyle iyi resmeder ki bize göre bize, yalnızca biz kalırız. Ancak Cansever’e göre sonrası kalır.

“Ne kalır benden geriye, benden sonrası kalır, asıl bu kalır!” diyerek darağacından yükselen bir güneş bırakır avuçlarımıza. Çaresizliğin kavminde hararetle yol alan okuyucuya gerçeğin ve kabullenişin rahatlatıcı yağmurlarını sunar. Kimi zaman alaycı, kimi zaman vurucu kimi zaman ise bizden bir dille yapar bunu.

Artık gerçeğe eriştikten sonra Tragedyalar’da dediği gibi

“Sanki herkes kuşku ile bakacaktır yüzünüze.”

Ya da Çağrılmayan Yakup’un korkusuyla sarmalar bizi, irkiliriz ve yine özgür olmak üstün gelir;

“Bunu hep biliyorum

Bunu hep biliyorum

Ve işte özgürüm, cezasız duruyorum”

Edip Cansever için yalnızlığın ilacı yoktur. Yalnızlık şiiri doğuran ana olabilir, masadaki tas, gökteki kuş, bir çocuk saçı, bir karanfilin yası... ona göre yalnızlık, varoluş biçimimizin entarisidir. Gönül renkleri ile renklendirdiğimiz bir entari...

Saklambaç oyununda
Ben ebe olurum.
Bilirim yüze kadar saymasını,
"Sağım solum sobe" demesini.
Deyince,
Koşar saklanırsınız.

Hüt hüt
Çalarım düdüğümü,
Her yerde sizi ararım.
Otların, dalların arasından
Kimi bulsam çıkarırım.
Çıkınca,
Külersiniz bana,
Doğru eve gidersiniz.
Gecedir,yorgunsunuzdur
Kelebek gibi kapanır gözleriniz.
Bulutlarda
Mışıl mışıl uyurken siz,
Berberdir Hüthüt kardeşiniz,
Başındaki tarakla
Tarar saçlarınızı,
Sevinirsiniz.

Eylül Özlem Öz

GÜLÜN ARKA SAYFASINDA İTALİK

Şiir

Gülün arka sayfasında italik
Kalbin kararı güçtür ve
nevi ayrılıklar vurur künhüne göğün
Kalemi aradın kelamı suyun kurşuna musahip
Üzerinden geçip nice yazgının
küçülüp resmine aktarılması senin
Yahut mermerin ince damar çizgisi
mislince altını çizdiğin satırlar
yol alırken akışına tarihin
Hoş bir rayiha gibiydi durdu aklım
Gönlümü gözümün ırağına savurup
belendim gayrı meşru cümleler tuzağına
dehşet rengine engiz gözlerinde
satırlar sayfalar ortasında metruk
Kalktım ve aldanişın gölgesiyle
yazgımı ışıtan hayret makamında
şiiirler yaktım
Mürekkebi kalem ile üleşip
Sana kadim ayrılıklar bıraktım.."

Aslı Çamur

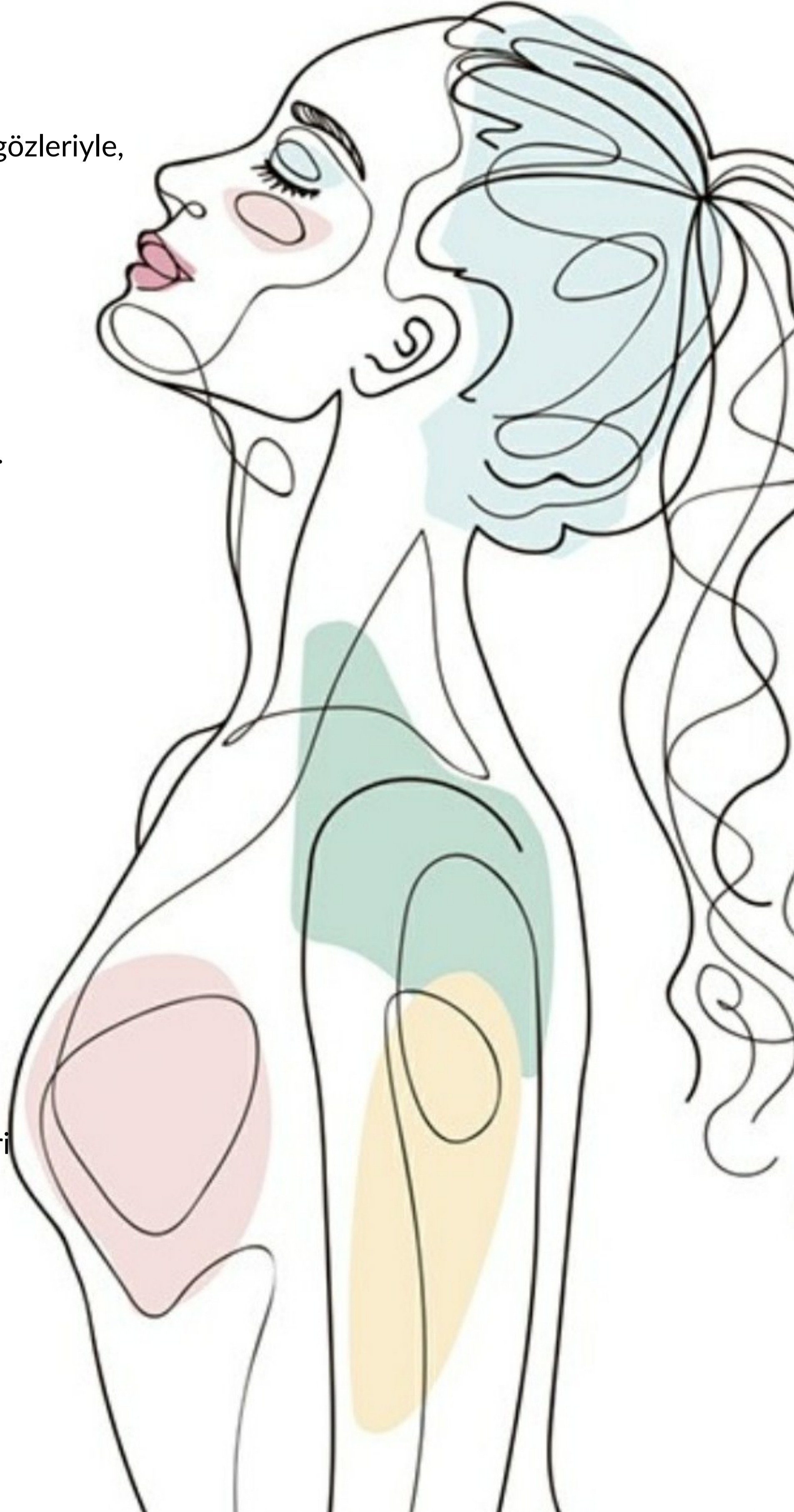
Bebek Yakamoz

Şiir

Süzülürsün geceden
Damıtıyorum seni aydan
Tam ordasindir
Nefesin bilmem kaç satır susmaya bedel,
Şırıltılarla kardeş olmuş
Dokunuyorum gölgene
Önce nefesimden doğuruyorum seni sonra
büyütüyorum parmak uçlarımda
Gecenin uğultusunu ninni yapıp fısıldıyorum
kulağına
Bir sabah güneş ılık ılık damlıyor; tam vakti ,gel !
Bir elinde şarap, bir elinde o güzelim beşiğin
Ve hayalinde , iplere serip kuruttuğumuz hayat...
Büyütüyorum seni parmak uçlarımda...

Kuytularında salınırken yaşamın,
Geceye meydan okuyan kıpırtısız gözleriyle,
Bir baykuş dinginliğinde
Sen doğuyorsun geceme.
Yüzyıllık ağacın dalında
Geçiyor adın rüzgarla,
Ve değişiyor saçlarıma.
Gözlerimden düşen ilk damla
toprakla buluştuğunda,
Tanrı yeniden yaratıyor bir bedeni.
Gece, bedene ruh
Yıldızlar saklıyor içinde
Işık ışık çoğalan.
Ben sende doğuyorum.
Gece ile gündüzün eşitliğinde
Bir yıldız terk ediyor karanlığı
Baykuşun gözlerine yerleşiyor.
Aydınlanıyor,
belirsiz uzamı varlığımın.
Daraldıkça gece
telaşlı bir aşk gibi
Nefes nefes kalıyoruz seninle.
Baykuş çığlığıyla yarıyor geceyi
Ağacın dalından göğe uçuyor.
Susuyor gece,
yaşamın son nefesinde.
Bir yıldızın düşleminde
Ayna gibi parlıyor baykuşun gözleri
Ben seninle doğuyorum
Aydınlık ve parlak.
Ağarırken gün,
Karanlık dağların ardından,
Güneş yeniden doğuyor
İçimde.

belki ciğerlerimde bir yerlere taşıdı yağmur
ay işığının süt kardeşlerini,
belki demir aldı yakalanma riskine rağmen
gözlerimden kızgın nallar,
belki yakalanmasına rağmen yarıda bırakmadı
rüya fabrikasındaki çocukluğumu gökyüzü,

gölgelerin şahdamarı! beni de al yanına
gece devriyelerine beraber çıkalım
yerçekiminin küstah çelişkileri içinde
yanlış hamlelerle güne başlıyorken,
omurgayı dik tutma metotları omurgasızlığa kayıyorken,
n'olur beraber ıksak ve bak bunu ilk sana söylüyorum
nefret hortlamayı seven bir tahtmış
gözü doymayanların gönlüne kurulurmuş
annem hep -gözü çıksın onların!- der,
aramız açılmasın hala tapınmayan sokaktayım
son model kanat çırpınışları katında
ve kapım hayallerin yıldız anahtarıyla açık,
gölgelerin şahdamarı! beni de al yanına
dikkatin dağılmasın ama annemin tansiyonu yine yüksek
Çünkü yaralarına çok tuz basıyor,
bu yüzden karanlığı çıraklıktan öğrenmeliyim
belki o zaman anlarım gücümü kaybettiren oluğu,
ii içini yiyen annelerin avuçlarını
yarının sırtındaki yek vücut ıbanları,
bak çocuk odaları boş! anlarım kıyıları
ceplerimi ellerim dolduruyor! anlarım kürkleri
etekleri kefenden diken terzi! anlarım elmayı
meraklanma görmezden gelmem, gelemem
sustaliya gönül koyan aşk kumaşı,
deniz kabuklarından kürek, cam boncuklardan ayna
karizmatik ruhlar çıplak bedenlerde kayra, anlarım
aynı muğlaklık, açlıkla açlığı ölümle ölümü,
dur yüzünü bana dön! yüzümde ölüm pozitif
Çünkü gözyaşlarımdan sonra yüzümde ölüm çift çizgi!

belki ciğerlerimde bir yerlere taşıdı yağmur
ay işığının süt kardeşlerini,
belki demir aldı yakalanma riskine rağmen
gözlerimden kızgın nallar,
belki yakalanmasına rağmen yarıda bırakmadı
rüya fabrikasındaki çocukluğumu gökyüzü,

Aslı Sevilay | *Bebek Yakamoz*
Şiir

Hangi yağmur beklemeleri erteleyebilir ki?

Hangi gri bulut vazgeçirebilir?

Yeşeren ümitleri, çiçeği burnunda müjdeleri.

Elma dersem çık, armut dersem çıkma, demek yetiyor muydu yoksa?

Belki bir mendil havalanacak nazlı parmaklarından,

Ya da bir martı için attığın son simit kırıntısı.

Umduğunu bulamamışken, umudu olacaksın bir canlının.

Öyle güzel işte çocuk!

Hayat denilen şu gemi,

Bugün olmazsa yarın mutlaka kıracak dümenini sana.

Kırılmadan, tüketmeden, yitirmeden kendini

Bekleyeceksin geleceğini.

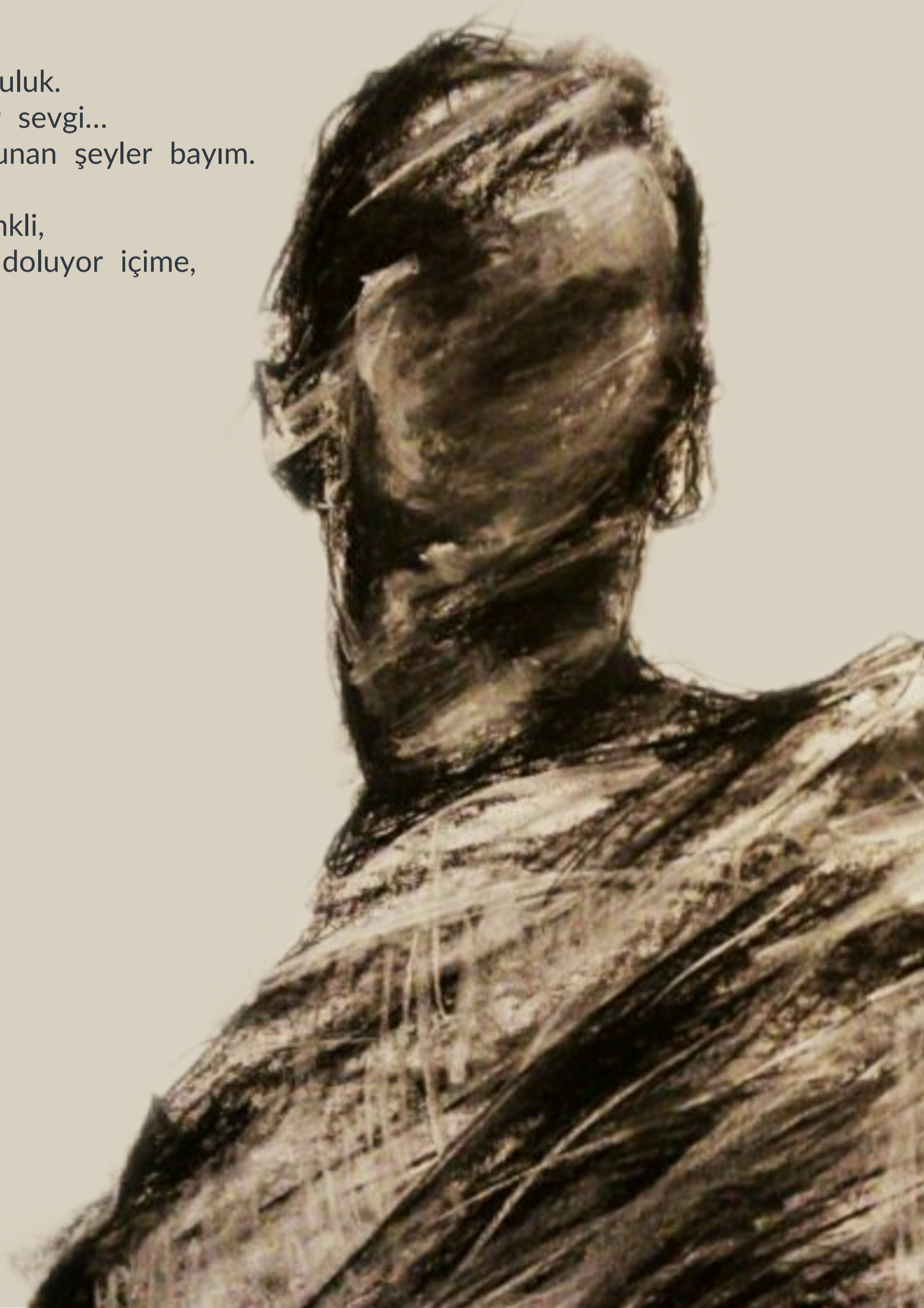

büyük bir akvaryum,
küçücük balıkların rengarenk hareketini yaşatırken,
sayısız balığın,
atılan yemlere önce ulaşma savaşında görüyorum içimi...

ne kadar ve ne zaman atılırsa...
kim önce ve daha fazlasına ulaşırsa...
nasıl olsa kısa bir an sonra,
ne için, kim ile savaşıp da,
ne kazanıp ne kaybettiklerini hatırlamayacaklar.

onları yaşatan bir vicdan.
onları besleyen bir sorumluluk.
hiçbir karşılığı olmayan bir sevgi...
ahh, ne kadar da zor bulunan şeyler bayım.

akvaryumdaki en alaca renkli,
en ufak balık olma isteği doluyor içime,
başka bir gerçekliğimde.
sanırım tek yolu olur,
sevilmenin,
iyi bir vicdan tarafından.

Yürüyorum incecik toprak bir patikada
Ayaklarım çıplak,
Yüzüm, elbette o da
O da çıplak gözlü, zahir
Tepeye tırmanıyorum,
İnce acılı bir kumdan
Yumuşak, gıdıklayan kır çiçeklerine
Hiçbir acelem yok ki doğadan yana
Güneş nasıl ki doğmak için acele etmiyorsa
Benim de öyle işte
Adımlarım nazik, gülüşüm naif
Bir de ellerimi götürüyorum çırcıplak
Sürükleyerek geçiriyorum çiçeklerin içinden
Sıcak bir rüzgar vuruyor omuzlarıma
Enseme hafif bir öpücük konmuş gibi
Koklanarak öpülmüş bir sevgili, uzanıyor
Yapraklar boyu, ağaçlar boyu...
Ben daha anlamamışken kendimi
Serin bir dere akıyor önümden
Böyle böyle düşüyorum hayallerime
Dingin, derin.
Susuz bir toprak gibi çatlayan ruhuma
İnce ince işleniyor ismin.

Bir eski zaman büyücüsü gibi kutsuyordu ölümü kadın.
Oynuyordu hayatla,
Katlanamadığı gerçekliğinde yaşamın.
Sihir yapmaya çalışan bir çocuk gibi,
Yıldız tarlasıydı göğü.
Gecenin siyahında,
Süt beyazıydı göğsü.
Hayat mücadelesindeki elleri,
Sihirli bir masal ormanı inşa ediyordu bir pastanın üstünde.
Kadın,
Bir sihirli orman pastasında gülümsüyordu geçmişinin kuytularına.
Bütün zorluğuna rağmen,
Sevdiği ve aynı cömertlikle sevilmediği yerlerde.
İz bırakıyordu kendi kişisel tarihinde
Parçası olduğu bir şiirle.
İz bırakıyordu kadın,
Bir eski zaman büyücüsü gibi.

Salıverdin mi şimdi buradan
Bir öfke timsali
Amonyak kokusuysa cabası
Ayıldığım yerde
Andığın gecede
En derin duyguları
Topluyordu
Sokak çocukları
Toprarlıyordardı içimdeki en
Yanlarımı
İçimde ki küfürler
Arınıyorlardı
Birer birer
Halbuki en sert gecelerde
Tek kurtuluşumdu benim
Ettiğim küfürler

Şimdi yolcusu olduysak
Alıştıysak dönmek üzere
Gitmelere
Talibi olduysak aşkın
En ızdıraplı haline
Yaşamalıyız
Yanmalıyız
Varolmanın eşiğinde
Değmeli ellerimiz
Ellerimize
Kendi kendimize
Kurduğumuz düşlerde
Yaşamalıyız hayatı.
Sonsuz bir şehvetin içinde.

"Bana geliyorsanız eğer
usulca ve aheste gelin
yalnızlığımın çinisi çatlamasın."

